

Coördinatieopdracht 2021

Inhoud

Integraal waterbeleid	2
Bekkenwerking	2
Strategische Stuurgroep Water	5
Droogte.....	6
<i>Droogteoverlegstructuren</i>	6
Provinciaal droogteoverleg	7
<i>Reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik</i>	9
<i>High Level Taskforce Droogte</i>	13
Wateroverlast.....	14
Internet of water	15
Raamakkoord De Blankaart.....	17
Raamakkoord Oudlandpolder	20
Raamakkoord Zwin.....	23
Rivierherstel Leie	25
Zwerfvuil	28
Vorming professionele communicatie bij zwerfvuilovertredenen.....	29
Startmoment handhavingsweek	29
Handhavingsweek	29
Evolutie hoeveelheid zwerfvuil en sluikstorten – charter.....	34
T.OP Kustzone.....	36
(CP) Kustvisie	37
CP Nieuwe sluis Zeebrugge	42
Ventilus.....	43

Integraal waterbeleid

De opwarming van het klimaat geeft meer weersextremen. We mogen ons verwachten aan langere periodes van droogte en meer intense buien. De overstromingen in de zomer van 2021 na enkele jaren met een droogteperiode toonden aan dat ons watersysteem nog niet is aangepast aan deze weersfenomenen.

Bekkenwerking

Binnen Vlaanderen vormt het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003 het juridisch en organisatorisch kader voor het waterbeleid. In elk van de 11 bekkens in Vlaanderen werken de betrokken overheden en besturen bij het integraal waterbeleid samen.

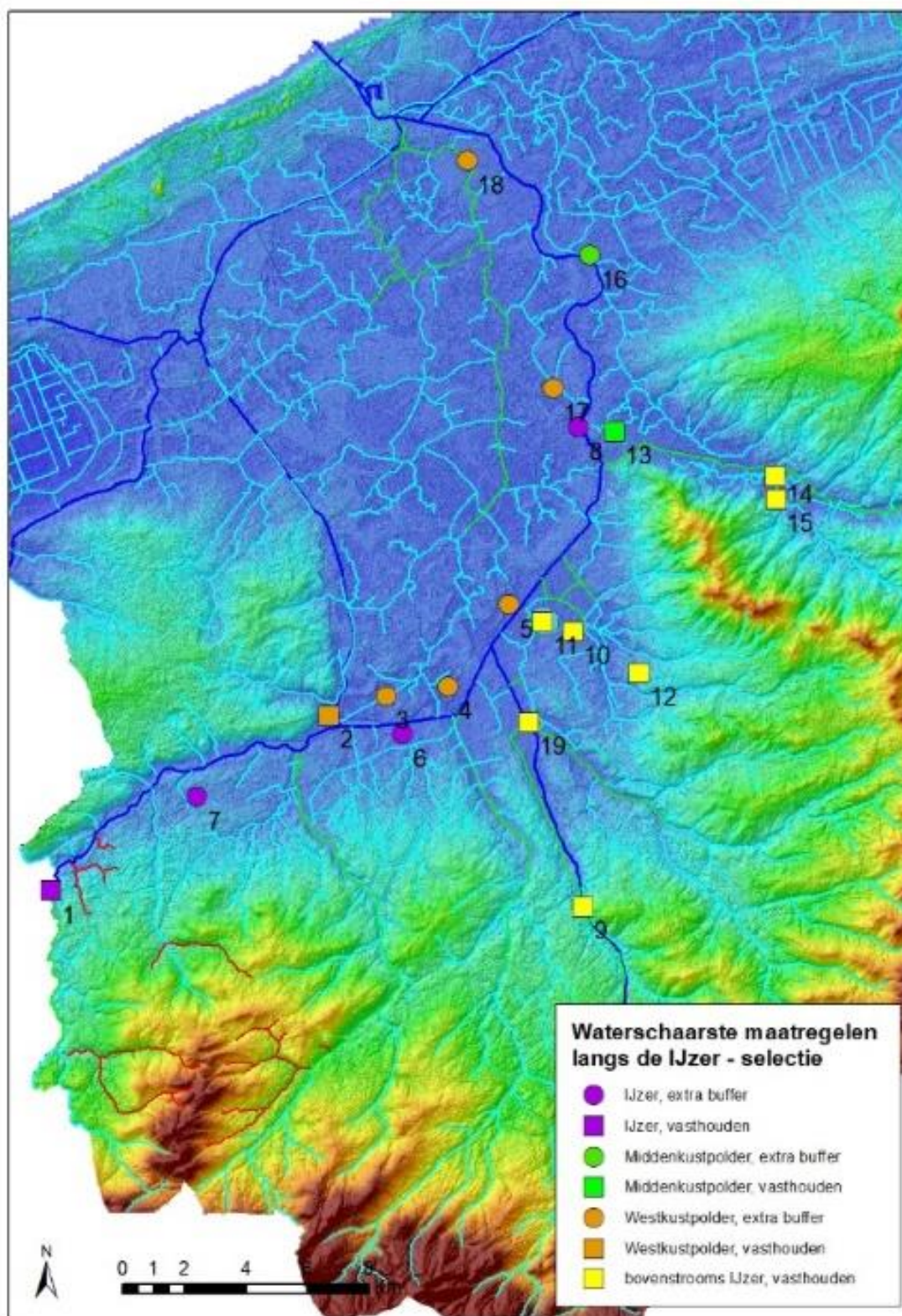
De gouverneur is aangesteld als voorzitter van de bekkenbesturen voor het bekken van de IJzer en van de Brugse Polders. Hij is samen met de gouverneur van Oost-Vlaanderen covoorzitter van het bekkenbestuur van de Leie. Er is regelmatig bilateraal overleg met de bekkencoördinatoren.

In 2021 werkten de bekkenbesturen verder aan de ontwerpbekkenspecifieke delen voor de periode 2022-2027 als onderdeel van de stroomgebiedsbeheerplannen. De plannen bevatten maatregelen en acties voor een verbetering van de toestand van de watersystemen en voor een betere bescherming tegen overstromingen en droogte. Deze plannen lagen in openbaar onderzoek tussen 15 september 2020 en 14 maart 2021 via www.volvanwater.be. Op 22 januari 2021 was er een provinciaal infomoment over deze stroomgebiedsbeheerplannen. De opmerkingen uit het openbaar onderzoek werden gegroepeerd in een overwegingsdocument en besproken op de respectievelijke Bekkenbesturen. Na verwerking van de opmerkingen werden de ontwerpstroomgebiedbeheerplannen voorgelegd aan de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW). De goedkeuring door de Vlaamse Regering volgt allicht in het voorjaar van 2022.

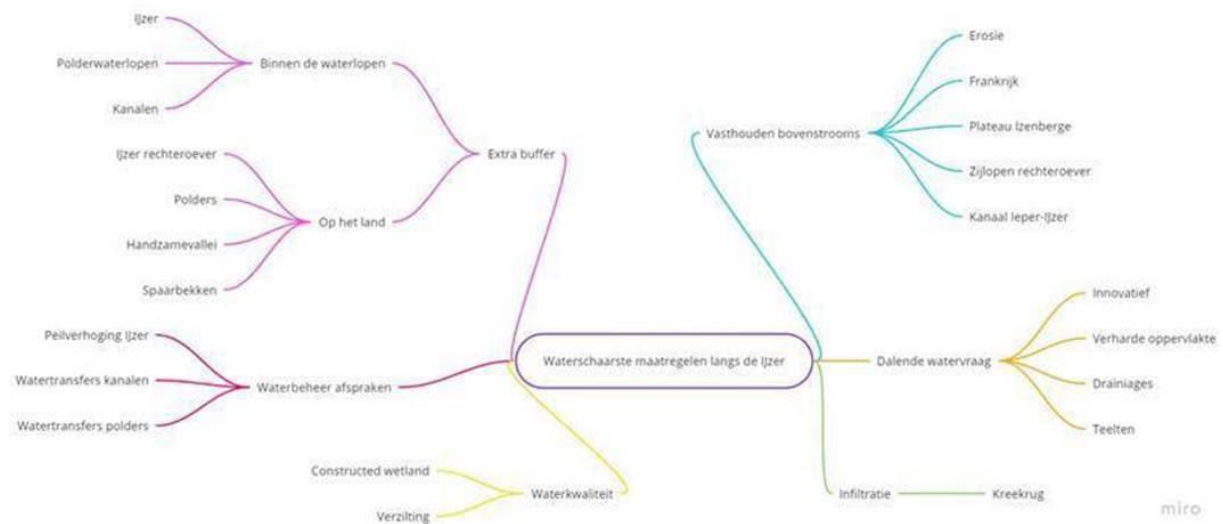
Het Decreet Integraal Waterbeleid bepaalt verder dat jaarlijks een wateruitvoeringsprogramma (WUP) met bekkenspecifieke delen wordt opgemaakt. Via een overzichtstabel met de status van alle acties van de stroomgebiedbeheerplannen werden de WUP's door de respectievelijke bekkenbesturen goedgekeurd.

Het bekkenbestuur coördineert ook het gebiedsgericht en thematisch overleg om sneller vooruitgang te boeken op het terrein. Samen met alle partners worden specifieke uitdagingen of knelpunten binnen een afstroomgebied besproken en aangepakt.

Het Bekkensecretariaat initieerde zo overleg voor waterschaarstemaatregelen in het IJzerbekken in tandem met De Vlaamse Waterweg. Eind 2020 was er een eerste workshop; begin 2021 werd een selectielijst van maatregelen tussen de partners afgetoetst.

Eenzijds komen maatregelen naar voor om het water in de waterlopen te bufferen, anderzijds maatregelen om grote spaarbekkens aan te leggen. Het voorstel voor het bufferen aan de Nieuwe Stede is niet weerhouden omwille van eerdere afspraken in het kader van het Raamakkoord De Blankaart. Het Bekkenssecretariaat stemt bilateraal af met de betrokken partners om het maatregelenpakket verder te verfijnen.

(GTO IJzerbekken, mindmap innovatieve maatregelen)

Wallonië werd in juli 2021 getroffen door een ‘waterbom’ ofwel een immense hoeveelheid op korte tijd. Op sommige plaatsen viel er 240 liter water op ongeveer 48 uur tijd. Dat is gigantisch. West-Vlaanderen bleef grotendeels gespaard. In de schoot van het Bekkenbestuur van het IJzerbekken was al een oefening opgestart om voor deelgemeente Stavele de overstromingsrisico’s te vertalen naar beschermende maatregelen. De watersnood van juli 2021 maakte het zinvol om de impact van de overstromingsrisico’s en de rol van een wijzigend klimaat op niveau van het ganse IJzerbekken te beschouwen.

Experts stellen immers dat twee opeenvolgende dagen met 40 liter al tot een rampscenario kan leiden, op eender welke locatie in België. Een goede voorbereiding is het halve werk. De gouverneur nam daarom het initiatief om al proactief met de waterbeheerders in het IJzerbekken het gesprek aan te gaan over de impact van zo’n mogelijke waterbom.

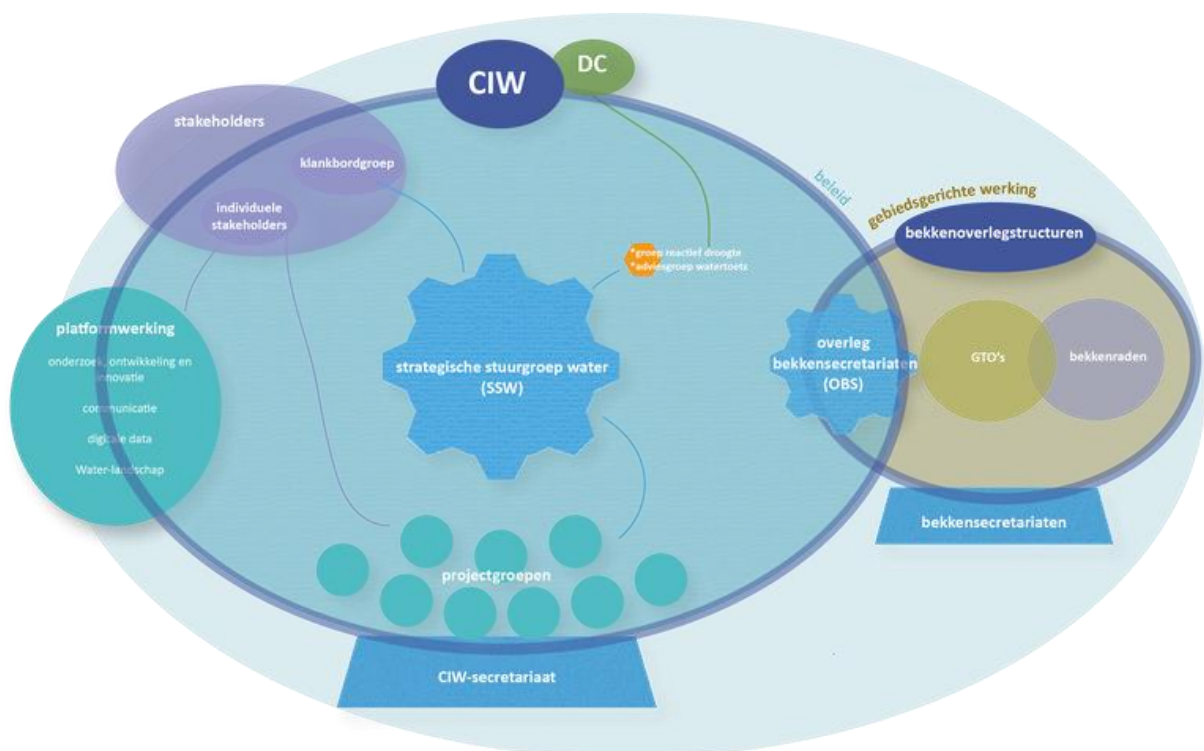
De hoofdvraag was of we vandaag in het integraal waterbeleid al voldoende rekening houden met wijzigende klimaatomstandigheden, zoals de voorspelling van de stijging van de zeespiegel met 3 meter tegen 2100.

De aanbevelingen uit de gedachtewisseling met de waterbeheerders op 19 november 2021 zijn bezorgd aan het Bekkenbestuur en het expertenpanel hoogwaterbeveiliging. Dit panel is opgericht in oktober 2021 om advies te leveren aan de Vlaamse Regering hoe Vlaanderen zich kan wapenen tegen een waterbom ([VR 2021 2210 MED.0362-1](#)).

Het belette niet dat de IJzer eind november 2021 buiten haar oevers trad. Een situatie die pas op Kerstmis terug onder controle was.

Strategische Stuurgroep Water

De Strategische Stuurgroep Water (SSW) vormt binnen de CIW de kerngroep waar alles samenkomt en vertrekt. Deze stuurgroep coördineert de verschillende projectgroepen en beoordeelt welke agendapunten aan de CIW worden voorgelegd. Gouverneur Carl Decaluwé vertegenwoordigt de Vlaamse gouverneurs in de strategische stuurgroep.

De SSW verzekert de integrale en horizontale werking van de vernieuwde CIW. Ze vormt de spil tussen de CIW-commissie en de projectgroepen, de platformen en de klankbordgroep. De vergaderfrequentie is maandelijks, in principe telkens op een woensdagvoormiddag. De stuurgroep kwam in 2021 bijeen op 27 januari, 24 februari, 24 maart, 28 april, 26 mei, 23 juni, 20 juli, 29 september, 5 oktober, 27 oktober, 24 november en 22 december.

Droogte

Droogteoverlegstructuren

De CIW is in 2018 aangesteld als droogtecoördinator. Sindsdien stonden de projectgroep ‘waterschaarste- en droogterisicobeheer reactief’ en de Droogtecommissie in voor de opvolging van de droogtetoestand op Vlaams niveau. In 2019 werd bijkomend een taskforce opgericht, waarin de diensten van de gouverneurs vertegenwoordigd waren en dat als taakstelling had om de besluitvorming voor de Droogtecommissie voor te bereiden. De gouverneur vormt een belangrijke verbindende factor tussen het provinciale droogteoverleg en het Vlaamse overleg binnen de Droogtecommissie.

Uit de evaluatie van de voorbije droogteperiodes volgde in 2021 een gewijzigde beheerstructuur:

- De projectgroep waterschaarste- en droogterisicobeheer reactief heet voortaan de Adviesgroep Droogte. Ze is samengesteld uit experten-waterbeheerders en vertegenwoordigers van de diensten van de gouverneur; De taakstelling richt zich op beeldvorming en het geven van advies.
- De Droogtecommissie krijgt een meer operationele rol en haar samenstelling slinkt af. Voortaan is deze commissie samengesteld uit de waterbeheerders en alle gouverneurs. De Droogtecommissie kwam in 2021 niet bijeen.
- De Taskforce droogte wordt afgeschaft.
- Het provinciaal droogteoverleg waarborgt maatwerk en vertaalt het advies van de Vlaamse Droogtecommissie in passende besluitvorming op het regionale niveau. De gouverneur zit het droogteoverleg voor. De droogtemaatregelen worden gecommuniceerd via www.west-vlaanderen.be/waterschaarste en op www.vlaanderen.be/droogtemaatregelen.

Bij dreigende waterschaarste en de noodzaak tot algemene beperkingen in het watergebruik (bijvoorbeeld een sproeiverbod) organiseert de bevoegde minister overleg met de CIW-voorzitter en de gouverneurs voor een maximale afstemming van de maatregelen en de bijhorende communicatie.

Behalve overlegplatformen voor het reactief droogtebeheer is er voor de opvolging van de acties in uitvoering van de Blue Deal een [\(high level\) taskforce droogte](#) in het leven geroepen.

Provinciaal droogteoverleg

Het provinciaal droogteoverleg kwam in West-Vlaanderen in 2021 bijeen op 21 april en 6 juli. Het voorziene overleg op 27 september 2021 werd uiteindelijk geannuleerd. Behalve een onttrekkingsverbod door de aanwezigheid van blauwalgen in het kanaal Roeselare – Leie waren er geen droogtemaatregelen in 2021 die leidden tot gebruiksbeperkingen. De uitgangspositie was in 2021 nochtans niet interessant.

In maart waren er al ongeruste signalen over de verminderde waterbeschikbaarheid. Van verschillende polders kwam er de melding dat ze net als eerdere jaren al (preventieve) maatregelen namen om water vast te houden (vroeger instellen van het hoger zomerpeil bijvoorbeeld). In januari was er meer neerslag dan normaal, in februari was dit al beduidend minder. Het IJzerbekken kreeg opnieuw de minste neerslag. Het bevestigt de precaire situatie van de vorige droogteperiodes. De basisafvoeren zijn laag, de reserves heel beperkt.

Het droogteoverleg op 21 april 2021 startte met een terugkoppeling over de evaluatie van de droogteperiode 2020 en de acties die er sindsdien uit voortvloeiden.

- Op vlak van beeldvorming is er een behoefte om een beter zicht te krijgen op de waterinnames door de verschillende waterbeheerders (vooral in poldergebied) als opstap naar een meer verfijnd afsprakenkader voor waterverdeling of minstens de mogelijkheden daartoe. Het bekkensecretariaat engageerde zich om de innamepunten in 2021 te inventariseren.
- Voor de waterkwaliteit kondigde internet of water in 2018 aan te zullen zorgen voor continue geleidbaarheidsmetingen. De vertraging in dit project vangt de Vlaamse MilieuMaatschappij (VMM) tot op heden in belangrijke mate op door de metingen van verschillende waterbeheerders te coördineren, maar ook door zelf multiparametersondes in te zetten. De Vlaamse Waterweg initieerde ondertussen een verziltingsstudie na vaststellingen van verhoogde geleidbaarheden aan de Uniebrug. Samen met de VMM en het Waterbouwkundig Laboratorium is de doelstelling om via bijkomende monitoring het bestaande 1D-model te verrijken tot een 2D/3D-model.

Verder is een afsprakennota met de IJzerpolders uitgewerkt om het peilbeheer in het IJzerbekken af te stemmen op de waterkwaliteit. De nota wordt op maandelijkse basis opgevolgd. Het werkdocument omvat een aantal beheerprincipes die vertaald zijn in een stappenplan voor

bijvoorbeeld het kanaal Plassendale – Nieuwpoort, IJzer, het kanaal Nieuwpoort – Duinkerke en de Bergenvaart.

- Als beoordelingskader was er al een meer objectieve aanpak met drempelwaarden in het IJzerbekken, wat zorgde voor heldere en voorspelbare besluitvorming. Het reactief afwegingskader bouwt er verder op en vanuit het provinciaal droogteoverleg blijft maatwerk mogelijk. Zo is de afbakening van het IJzerbekken als bekken soms te ruim, als we bijvoorbeeld weten dat het afstroomgebied van de Middenkustpolder volledig geïsoleerd is van de IJzer.
- Na 4 droogteperiodes merken we dat het IJzerbekken het meest gevat is door een captatieverbod.
- Voor de aanpak van blauwalgen voorziet het Scheepvaartdecreet dat de waterwegbeheerder voortaan bevoegd is om beperkingen op te leggen (bij lage waterstanden of slechte waterkwaliteit) en is er niet langer een rol voor de gouverneur of de burgemeester, terwijl er vanuit het droogteoverleg toch wel een vraag was om de gouverneur hier een rol in te laten spelen om het gecoördineerd karakter van de maatregelen te waarborgen. We merkten in 2020 dat er toch wel wat vertraging zat op het afschalen van de gebruiksbeperkingen. Het Scheepvaartdecreet werd in 2021 nog niet goedgekeurd. Door de aanwezigheid van blauwalgen vaardigde de gouverneur daarom nog een captatieverbod uit voor het kanaal Roeselare – Leie tijdens de periode van 4 augustus 2021 – 23 november 2021.
- Voor de handhaving stuiten we zeker in het uitgestrekte poldergebied op wat beperkingen. Een kritische blik op de bestaande instrumenten en het aantal handhavers uitbreiden, zijn essentieel om toekomstige droogtemaatregelen te koppelen aan effectieve handhaving.

Op maandag 28 juni 2021 is het uitvoeringsbesluit bij de wet op de onbevaarbare waterlopen in het [Belgisch Staatsblad](#) gepubliceerd. Dit betekent dat vanaf 8 juli 2021 enkel de gouverneur permanente of tijdelijke onttrekkingsverboden kan instellen voor de onbevaarbare waterlopen. Het CIW leverde op 23 april 2021 al het advies om voor ecologisch kwetsbare, kleine waterlopen een (semi-)permanent captatieverbod uit te vaardigen. Voor West-Vlaanderen betreft dit twee kleine beken: het afstroomgebied van de Bornebeek en het opwaarts traject van de Hertsbergebeek/Ringbeek.

In het uitvoeringsbesluit is verder voorzien in de vervanging van de analoge atlas van de waterlopen door een digitale atlas, de mogelijke opwaardering van het statuut van grachten tot publieke grachten, een algemeen politiereglement voor de onbevaarbare waterlopen dat de bestaande

politierglementen afschaft en een regeling voor het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten.

Er komt vanaf 1 januari 2022 een meldingsplicht voor tijdelijke onttrekkingen, voor vaste onttrekkingen is een machtiging vereist. De onttrokken hoeveelheden worden geregistreerd en de maximale termijn voor onttrekking is vastgelegd op 1 maand. Door deze werkwijze is er een verlies aan afstemming en maatwerk. De waterbeheerder kan niet meer bijsturen en de handhavingsbevoegdheden van de polderbesturen verdwijnen. Er is enkel een toetsing op de volledigheid van het ingediende dossier.

De toestand op vlak van droogte bleef een normaal beheer. In mei viel er meer neerslag dan gemiddeld en ook daarna waren er lokaal nog grote neerslaghoeveelheden. Het provinciaal droogteoverleg van 6 juli 2021 had hoofdzakelijk aandacht voor de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit.

De gouverneurs hadden op 14 juni 2021 een overleg met de CIW-voorzitter. Het kader voor het instellen van een permanent onttrekkingsverbod voor de kleine, ecologisch zeer waardevolle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten werd goedgekeurd. Er was ook vanuit de CIW het advies tot het gelijktijdig instellen van de onttrekkingsverboden door alle gouverneurs en het houden van een gezamenlijke communicatie.

Deze vraag werd voorgelegd aan het provinciaal droogteoverleg op 6 juli 2021. Er werd beslist om mee te stappen in het kader, maar pas een verbod in te stellen na terugkoppeling aan de betrokkenen en de bespreking ervan op een volgend provinciaal droogteoverleg. Doordat het droogteoverleg op 27 september 2021 uiteindelijk geannuleerd werd, volgt pas in het voorjaar van 2022 na de eerste bijeenkomst van het provinciaal droogteoverleg een eventueel (semi-)permanent onttrekkingsverbod in West-Vlaanderen voor de kleine, ecologisch zeer waardevolle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten. In Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant traden wel al permanente onttrekkingsverboden in werking vanaf 1 januari 2022, voor Oost-Vlaanderen geldt het enkel tijdens de periode 1 april – 31 oktober.

Reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik

Uit eerdere droogteperiodes leerden we dat er een duidelijke behoefte is aan verdeelsleutels om prioritaire gebruikers te bevorderen in tijden van watertekort.

Daarom hebben de VMM, De Vlaamse Waterweg, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Departement Omgeving, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, het Departement Landbouw en Visserij, en het Agentschap Natuur en Bos de handen in elkaar geslagen om samen met de betrokken maatschappelijke actoren toe te werken naar een zo maximaal mogelijk gedragen afwegingskader. Het studiewerk en overleg voor dit onderzoekstraject is in handen van een consortium onder leiding van de KU Leuven, waarin ook Sumaqua, KPMG, Cycloop, Bodemkundige Dienst België en UA zetelen. De opdracht startte op 1 januari 2020 en duurde 1 jaar.

Het kader bestaat uit verschillende bouwstenen. Voor zowat alle waterbehoefte sectoren zijn indicatoren voorgesteld die aangeven wanneer die sector te kampen krijgt met dreigende of effectieve waterschaarste. Hiertoe zijn drempelwaardes voor dreigende en effectieve waterschaarste gedefinieerd.

Er is een waterbalans opgemaakt voor het volledige Vlaamse grondgebied. Deze geeft inzicht in het jaargemiddelde wateraanbod en verbruik van oppervlaktewater, grondwater, hemelwater, leidingwater en ander water (bv. gezuiverd afvalwater). Er is echter ook de mogelijkheid om de waterstromen gebied specifiek te analyseren en door de vergelijking van de jaargemiddelde balans met de balans tijdens een bepaalde droogteperiode wordt inzicht verkregen in de aard en de grootte van de watertekorten.

Vervolgens is een overzicht opgemaakt van mogelijke reactieve maatregelen die we in aanloop naar of tijdens een waterschaarste kunnen nemen. Het zijn maatregelen die een significante invloed hebben op het sturen of verruimen van de waterbeschikbaarheid of de beperking van het waterverbruik.

Voor elk van deze maatregelen is de socio-economische impact ingeschat en is onderzocht wat de baten van deze maatregelen zijn op het watersysteem. Op deze manier kunnen verschillende maatregelen afgewogen worden ten opzichte van elkaar. Daarnaast worden bij de afweging ook een aantal harde randvoorwaarden en principes in rekening gebracht. Zo is er absolute prioriteit voor de gezondheid van mens en dier (leveringszekerheid drinkwater), de veiligheid (dijken, scheepvaart) en het voorkomen van onomkeerbare schade (instandhouding kwetsbare natuur). Verder stelt het kader ook een gefaseerde aanpak voorop (eerst verbod niet-essentieel waterverbruik daarna pas essentieel) en heeft het aandacht voor het belonen van de eigen inspanningen (opvangen hemelwater in bedrijfseigen bekkens)

Deze afweging van maatregelen is gebeurd voor een aantal historische droogteperiodes en dit op een gebied specifieke manier (voor de verschillende bekken). Dit is belangrijk gezien de verschillen tussen de verschillende regio's zowel op het niveau van de watersystemen als de watervraag en het watergebruik.

Het uitwerken van het reactief afwegingskader verliep volgens een intensief participatietraject via een vijftal werkbanken waaraan een 130-tal belanghebbenden deelgenomen hebben. De laatste workshop vond plaats op 19 januari 2021.

De studie is afgerond en leidde tot de versie 'reactief afwegingskader 1.0'. Het eindrapport is via mededeling op 20 april 2021 op de Vlaamse Regering aan bod gekomen.

Er was een toelichting over het beoordelingskader aan de deelnemers van het provinciaal droogteoverleg op 21 april 2021 en een informatiesessie voor een ruime doelgroep van 115 deelnemers op 7 juni 2021. Op het droogteoverleg van 6 juli 2021 was er de afspraak om via een case het afwegingskader toe te passen. Het provinciaal droogteoverleg van 27 september waar dit geagendeerd stond, is echter niet doorgegaan. Een simulatie of praktijktest van het reactieve afwegingskader is voorzien in 2022.

Randvoorwaarden toepassing reactief afwegingskader

In eerste instantie is het belangrijk te benadrukken dat het kader een beslissingsondersteunend instrument is dat beslissingsnemers (minister, gouverneurs, burgemeesters) en de adviserende instanties (CIW, provinciale droogteoverlegstructuren,...) van beschikbare objectieve informatie voorziet in verband met de droogtetoestand én de effectiviteit en kost van maatregelen. Het afwegingskader bundelt de best beschikbare kennis om een onderbouwde afweging te maken van de aangewezen maatregelen.

Het afwegingskader wil toelaten om tijdens periodes van waterschaarste weloverwogen beslissingen te nemen en dit bij volgende twee droogteniveaus:

1. **Droogteniveau 1:** Het watersysteem komt mogelijk onder druk met gevaar op waterschaarste voor één of meerdere sectoren en/of aan het watersysteem indien geen voorzorgsmaatregelen worden genomen. Dit niveau komt overeen met de fase "alarm".

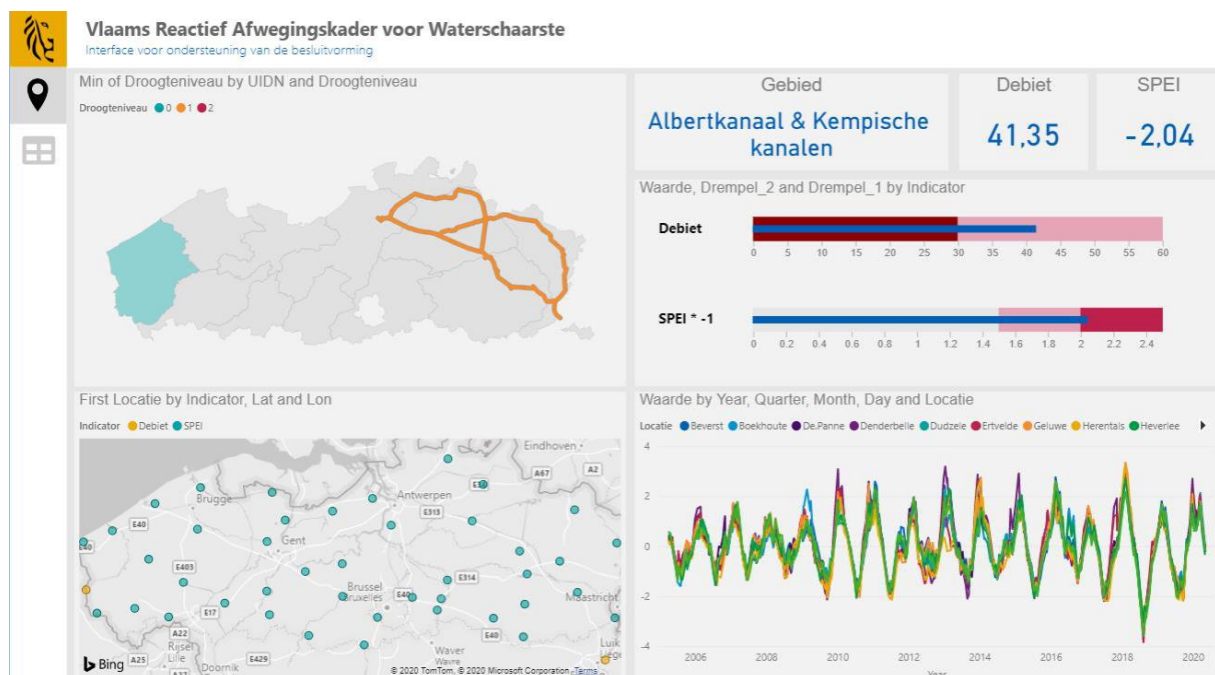
2. **Droogteniveau 2:** Het watersysteem bereikt een kritiek niveau, waarbij er zich effectief waterschaarste voordoet voor één of meerdere sectoren. Dit niveau komt overeen met de fase “crisis”.

Het afwegingskader is een bundeling van expertise en data uit zeer veel domeinen (water, economie, ecologie,...). Het is evident dat het afwegingskader ook nog onzekerheden bevat waarmee rekening moet gehouden worden tijdens de toepassing ervan.

Het afwegingskader is geen instrument dat toegepast kan worden zonder verdere afwegingen en lokale kennis. Het is belangrijk dat de interpretatie van de cijfers steeds gebeurt door experts op basis van en met aanvulling van lokale gebiedskennis.

In de schoot van de Strategische Stuurgroep Water is de oprichting goedgekeurd van de projectgroep ‘governance reactief afwegingskader’. De projectgroep stelt zich tot doel om de resultaten van het studietraject te vertalen naar operationele besluitvorming. Hoe kunnen we het afwegingskader inzetten in de besluitvorming en welke overlegstructuren zijn hiervoor aan zet?

Er is een interactief dashboard ontwikkeld door KPMG om de besluitvorming te ondersteunen.

Na de eerste versie van het reactief afwegingskader startte een vervolgtraject (mei – oktober 2021) met onder meer de volgende taken en bijkomende analyses:

1. In kaart brengen van de veiligheidsrisico's bij bedrijven;
2. analyse van de impact van een beperking tot wateronttrekking voor irrigatie per teeltgroep versus tot een maximale hoeveelheid;
3. analyse van de impact van een beperking tot wateronttrekking voor irrigatie versus captatiebeperking voor alle onttrekkers;
4. analyse van de impact van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI)-effluentdebieten;
5. analyse van de afwegingsresultaten voor een bijkomende én meer extreme droogteperiode (na toepassing van het "hoge impact" klimaatscenario);
6. formuleren van aanbevelingen voor toekomstige verfijningen aan het reactief afwegingskader (lange-termijn vervolgopdracht) en
7. samenbrengen van de bestanden die aan de basis liggen van de impactanalyses in het reactief afwegingskader en verdere toelichting bij dit proces van impactanalyse en de verschillende stappen.

In het [rapport](#) staan enkele aanbevelingen voor de vervolgaanpak zoals het diepgaander beschouwen van de waterkwaliteitsaspecten, de economische waardering van de impact op natuur en bijkomende drempelwaarden voor enkele droogte-indicatoren (zoals streefpeilen voor polderwaterlopen).

De aanbevelingen worden meegenomen in een studieopdracht voor het vervolgtraject. Elke deelopdracht heeft als deadline april (2022, 2023 of 2024 afhankelijk van de specifieke opdracht) zodat er nog ruimte is om door te vertalen naar een passende aanpak tijdens een eventuele droogteperiode.

High Level Taskforce Droogte

De Vlaamse Regering keurde op 17 juli 2020 een [Blue Deal](#) goed met meer dan 70 concrete acties om Vlaanderen weerbaarder te maken tegen droogte. Een high level taskforce droogte ondersteunt de Vlaamse Regering in de realisatie van de Blue Deal en wil ook aanvullende maatregelen identificeren in de aanpak van de droogte. Deze taskforce is samengesteld uit de bevoegde Vlaamse ministers, de provinciegouverneurs, een vertegenwoordiger van de VVSG, wetenschappelijke experts en ondersteund door de CIW-voorzitter, en vertegenwoordigers van De Vlaamse Waterweg, Aquafin en Aquaflanders. Minister van Omgeving, mevrouw Zuhal Demir is de voorzitter van deze taskforce.

De high level taskforce droogte kwam in 2021 bijeen op 18 januari, 8 maart, 14 juni en 18 oktober. Aan de partners werd gevraagd om projecten aan te reiken om de doelstelling van de Blue Deal mee te helpen realiseren. Door:

- de ervaringen met de droogteperiodes in West-Vlaanderen sinds 2017,
- de duidelijk verhoogde kwetsbaarheid van het IJzerbekken (zie hoger),
- het werkbezoek aan de Westkustpolder op 18 september 2020 om de lokale knelpunten in te kunnen schatten, en
- vanuit de vaststelling dat de selectielijst van maatregelen in het GTO IJzerbekken niet is ingediend voor de Blue Deal,

liet de gouverneur een investeringsvoorstel toevoegen aan de Blue Deal voor het verbreden van de Grote Beverdijkvaart. Dit project realiseert bijkomende buffer in de breedte (verbreden Beverdijkvaart) en in de hoogte (door realisatie van peilverhoging van 2,1m TaW naar 2,5m TaW). Het watertekort in het ganse IJzerbekken is geschat op minimaal 5 miljoen kuub (waterbalans Kuststreek), dit project zorgt voor het gebied van de Westkustpolder in een bijkomende buffer tot 1 miljoen kuub.

Verder formuleerde de gouverneur ook een oproep om een demonstratieproject voor circulair watergebruik te kunnen opstarten in een regelluwe zone.

Op 8 maart 2021 werden de prioritaire acties en budgetlijnen besproken. Dit werd in de loop van 2021 verder verfijnd samen met het programmamanagement. Verder vormden in 2021 de beoordeling van de droogtetoestand met in het bijzonder de leveringszekerheid door de drinkwatermaatschappijen en een overzicht van lopende en verwachte projectoproepen in kader van de Blue Deal (Proeftuinen droogte 3.0, Water-Land-Schap 2.0, Groenblauwe dooradering in de publieke ruimte en het Vlaggenschipproject Duinencomplex) terugkerende agendapunten.

Wateroverlast

Wie waterbeheerder is in het IJzerbekken kende de voorbije jaren weinig rust. Eerst was er de confrontatie met langdurige droogteperiodes, die vier opeenvolgende jaren sinds 2017 de kwetsbaarheid van het gebied aantoonde. Dit was nog maar net verteerd of nu zat de waterbak overvol.

Hoge waterstanden in het IJzerbekken zijn niet ongewoon. Teveel regen op korte tijd komt vaker voor. Bij twee opeenvolgende dagen met telkens veertig liter neerslag spreken we wel al van een

kritieke situatie voor het waterbeheer. In het IJzerbekken viel er in Abele (Poperinge) op 72u 76,25 liter neerslag. Op zich zijn dit nog geen recordwaarden. De snelheid en intensiteit waarmee het water het IJzerbekken binnenstroomde was wel ongezien. Op 29 en 30 november 2021 werden in het bovenstrooms gebied van het IJzerbekken de hoogst gemeten historische waterstanden en debieten significant overschreden. In Haringe, waar de IJzer België binnenstroomt, werd een piekdebiet gemeten van 110m³/s. Even verderop in Roesbrugge bereikte de IJzer haar hoogste peil ooit met 6m10 TaW. Op 10 december 2021 ontsnapte hetzelfde gebied nipt aan nog meer waterellende. Pas rond Kerstmis herstelde de situatie zich. Daardoor is ook de duur van deze overstromingen (1 maand) ongezien.

Het leidde tot problemen en dit vooral op gekende plaatsen. De meest kritische locaties kenden in het verleden ook al wateroverlast. De contouren van het overstroomd gebied en de waterdiepte namen sindsdien wel toe. Evacuatie van inwoners werd op de valreep vermeden door het alerte optreden van de medewerkers op het terrein en de hulpdiensten. Aan Franse zijde werden wel 172 inwoners geëvacueerd

De gouverneur stelde een evaluatienota op en maakte dit over aan de bevoegde instanties. Deze nota schetst de uitdagingen, dilemma's en leerpunten die uit de leerevaluatie naar voren kwamen. De provincie en de polderbesturen in het IJzerbekken leverden hun bijdrage. De nota is verder verrijkt met de bevindingen en aanbevelingen uit het overleg overstromingsrisico's met alle waterbeheerders in het IJzerbekken in november, de presentatie op het Bekkenbestuur eind december en de evaluatie van de wateroverlast aan de Franse zijde van het IJzerbekken Het document is integraal te raadplegen via de [website van de gouverneur van West-Vlaanderen](#).

Internet of water

Een netwerk van sensoren meet op specifiek gekozen locaties realtime kwaliteitsparameters voor diverse watersoorten. Dit 'internet of water' (IOW) is een samenwerking tussen Imec, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), het Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA), De VMM, De Watergroep en Aquafin, met de steun van het Agentschap voor Innovatie en Ondernemerschap (VLAIO). Het onderzoeksproject beoogt om tegen 2023 met 2500 sensoren continu indicatoren van waterkwaliteit te meten. De aanleiding tot het project was de verziltingsproblematiek in het poldergebied.

De kleine, energiezuinige en draadloze sensoren komen op gericht gekozen plaatsen in alle hoeken van Vlaanderen. De verzamelde meetgegevens worden permanent opgevolgd door de betrokken waterbeheerders. Dit laat hen toe indien nodig onmiddellijk gepaste maatregelen te nemen.

De gegevensstromen van Internet of Water vullen de meetnetten van de VMM aan. Daarin wordt al gewerkt met veldmetingen en multiparametersondes. De extra, realtime data van de IOW-sensoren bieden zo mogelijkheden voor nieuwe toepassingen en diensten.

Imec's vloeistofsensor staat centraal in de uitbouw van dit netwerk. Deze sensor meet de zuurtegraad (pH), de zoutconcentratie (geleidbaarheid) en de temperatuur. De sensor zelf bestaat uit een silicium chip waarop verschillende sensorelementen worden aangebracht. De verwachte kosten per sensor liggen minstens 10 maal lager dan bij vergelijkbare sensoren.

Internet of Water levert een bijdrage in het bekampen van de verzilting. Het grondwater in het kust- en poldergebied is van nature verzilt waardoor er zowel zoet, brak als zout water aangetroffen wordt. Door droogte en een lage grondwaterstand neemt het zoutgehalte in de bodem, het grondwater en het oppervlaktewater toe. De verziltingskaarten in Vlaanderen vandaag zijn echter momentopnames. De sensoren van Internet of Water zullen de elektrische geleidbaarheid (EC) in het water meten en dat is een goede indicator voor verzilting. Naast verzilting vormt ook lozingen in oppervlaktewater een focusgebied van internet of water.

Toenmalig minister-president Geert Bourgeois kondigde het project aan op 10 juli 2018 in De Blankaart, waar de eerste sensor geïnstalleerd werd. Op 21 januari 2021 en 28 september 2021 werd de voortgang van het project aan de gouverneur toegelicht. De eerste 10 sensoren werden bijna exclusief in het IJzerbekken in het deelbekken van De Blankaart geplaatst. De voorbije droogteperiodes bleek dit immers de meest kwetsbare regio voor ons watersysteem. De onttrekkingsverboden waren er bijvoorbeeld het langst van kracht. Een tweede fase zorgde in 2021 voor een uitbreiding van het meetnetwerk tot 50 sensoren.

In 2022 en 2023 volgt dan de volledige uitrol van het sensorennetwerk en de ontwikkeling van intelligente software. Communicatie verloopt via de projectwebsite www.internetofwater.be.

Raamakkoord De Blankaart

De Blankaart is een laaggelegen, moerassig natuurgebied in Diksmuide en Houthulst. De naam Blankaart verwijst naar 'blank staan, onder water staan'. De Blankaartvijver is een restant van vroegere turfwinning en is dus door de mens uitgegraven. Het gebied rond de Blankaartvijver ligt in de overstromingsvallei van de IJzer en is van oudsher bekend voor het rietmoeras en de zogenaamde broeken, laaggelegen hooilanden die in de winter overstroomd worden door de IJzer. Het is een hotspot voor vogels en het is daarom deel van het Europees vogelrichtlijngebied IJzervallei. Het projectgebied omvat 927 ha. Ongeveer de helft ervan is eigendom van Natuurpunt of van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Als antwoord op een aantal knelpunten voor de natuur en het natuurlijk milieu in het gebied werd op 29 maart 2001 een raamakkoord ondertekend door de toenmalig Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua, de provincie West-Vlaanderen, het gemeentebestuur van Diksmuide, het gemeentebestuur van Houthulst, het polderbestuur van de Zuidijzerpolder, de vzw Natuurreervaten, de Vlaamse Maatschappij voor watervoorziening, het Vlaams Agrarisch Centrum, de Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat, het IJzerbekkencomité, de afdeling water van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Natuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Waterwegen Kust van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, de afdeling Land- en Tuinbouwworming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Instituut voor Natuurbehoud.

Het raamakkoord heeft als doel de veiligheid van de bewoners in het Blankaartbekken te garanderen, de internationaal belangrijke natuurwaarden in het Blankaartbekken te behouden en verder te ontwikkelen en de inkomensverliezen veroorzaakt door een aangepast waterbeheer te vergoeden. De maatregelen die binnen dit raamakkoord werden afgesproken zijn de volgende:

- aanleg van een dijk met een binnendijks peilbeheer afgestemd op de landbouw,
- verhoging van het buitendijks waterpeil afgestemd op de noden van de natuur
- verwerving door het Vlaams Gewest van 415 ha laaggelegen gronden,
- vermijden of vergoeden van schade aan aangrenzende percelen, en
- technische ingrepen in het gebied ten behoeve van het integraal waterbeheer, met inbegrip van een verhoging van de pompcapaciteit.

Kort daarna werd een grondenbank opgericht om de laaggelegen gronden te verwerven. Op 24 november 2006 heeft de minister een natuurinrichtingsproject ingesteld om het natuurherstel te realiseren. Op 23 juni 2008 heeft de minister de maatregelen en modaliteiten van het natuurinrichtingsproject vastgesteld. De maatregelen omvatten inrichtingswerken voor het behoud en de ontwikkeling van het rietmoeras en de verhoging van het waterpeil.

De peilverhoging gebeurt in 3 fasen. De peilverhogingen fase I en II zijn beperkt en zijn een geleidelijke overgangsfase naar de definitieve fase III. In fase III zal een waterpeil worden ingesteld dat optimaal is voor moerasherstel en –ontwikkeling. De werken gebeuren enkel op percelen die in eigendom zijn van het ANB of Natuurpunt.

Er werd een stuurgroep opgericht om de realisatie van het raamakkoord te sturen en te begeleiden. De Stuurgroep Raamakkoord Blankaart kwam onder voorzitterschap van de gouverneur samen op 10 maart 2021 en 26 oktober 2021. De afspraken die zijn vastgelegd in het peilprotocol hebben in 2021 goed gewerkt. Het dijklichaam van de waterkering is afgewerkt en wordt verwacht in het voorjaar van 2022 operationeel te zijn.

Om de definitieve waterpeilverhoging door te kunnen voeren is er echter nog 112 ha te verwerven. De sterke stijging van de grondprijzen buiten het projectgebieden maakt het uitruilen van gronden de voorbije jaren een stuk moeilijker. De grondverwerving vormt de beperkende factor om de doelstellingen van het raamakkoord binnen een redelijke termijn te realiseren.

De gronden van de slibdeponie Nieuwe Stede zijn eigendom van De Vlaamse Waterweg en bieden een opportuniteit om 20 ha ruilgrond in te zetten. De inzet van de gronden Nieuwe Stede als ruilgrond voor de Blankaart is niet expliciet opgenomen in het raamakkoord, maar is een akkoord dat binnen de werking van de stuurgroep is gemaakt. Om die reden is de suggestie om de gronden te benutten als bufferbekken voor de landbouw niet weerhouden door de stuurgroep. Op 13 maart 2024 verloopt de huidige omgevingsvergunning en worden de gronden terug vrijgegeven.

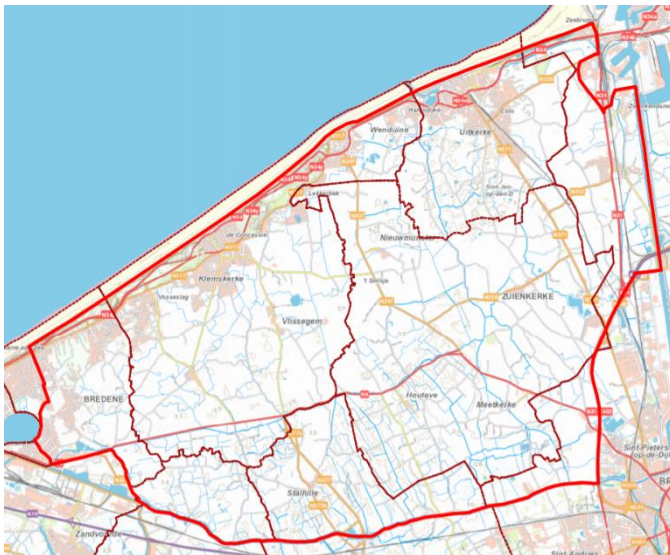
Om deze gronden te kunnen inzetten is een herverkaveling uit kracht van wet noodzakelijk. Het kan volgens het Landinrichtingsdecreet onderwerp uitmaken van een inrichtingsnota. In een inrichtingsnota wordt door middel van een instrumentenafweging nagegaan welke instrumenten

landinrichting best worden ingezet om de doelstelling van een project te bereiken. Als voorzitter van de stuurgroep richtte de gouverneur daartoe een vraag aan de minister om de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een inrichtingsnota op te laten maken voor de realisatie van het raamakkoord Blankaart.

Verder is een bestek opgemaakt voor de vervanging van de pompen van het pompemaal Stenensluisvaart door visvriendelijke pompen. Er is een samenwerking tussen de VMM en de Provinciale VisserijCommissie. De aanbesteding van deze overheidsopdracht wordt verwacht begin 2022.

Raamakkoord Oudlandpolder

Het [Raamakkoord Oudlandpolder](#) is het resultaat van een proces dat over meerdere jaren groeide en minstens teruggaat tot 2011. In 2017 gaf de Vlaams minister bevoegd voor Omgeving, Natuur en Landbouw aan de gouverneur van West-Vlaanderen de coördinerende opdracht het proces van visievorming te begeleiden voor een waterbeheer aangepast aan de actuele, maar vooral ook de toekomstige uitdagingen.

De Oudlandpolder, als deel van het werkingsgebied van de Nieuwe Polder van Blankenberge vertegenwoordigt ongeveer 1/5 van de 100 000 hectaren vlakke polders in de provincie West-Vlaanderen. Het is een gebied dat via een fijnmazig netwerk van polderwaterlopen en grachten met als hoofdassen de Blankenbergse Vaart en de Noordede, grotendeels gravitair afwatert naar de Noordzee. Het omvat het volledige

grondgebied van De Haan, Blankenberge, Bredene en Zuienkerke en delen van Brugge, Jabbeke en Oudenburg.

De Oudlandpolder was vroeger een hoog opgeslibt schorregebied, dat ondertussen al ettelijke eeuwen is ingepolderd. Dit is eigenlijk de oudste polder van West-Europa. Het waterbeheer in dit gebied heeft een sterk sturende rol in de ontwikkeling van de polder. Het kwantitatief beheer van het oppervlaktewater wordt momenteel georganiseerd door de Nieuwe Polder van Blankenberge.

De Oudlandpolder heeft nog een sterk open karakter. Er is een grote samenhang en verwevenheid tussen landbouw, natuur en historische dorpskernen in het typisch polderlandschap. Er zijn nog een paar mooie restanten van quasi-onaangetaste duin-polder overgangen. Het landschap is het resultaat van eeuwen strijd tegen zeewater, het actief winnen van land op zee in functie van de landbouw.

Het waterbeheer van de Oudlandpolder staat voor grote uitdagingen door de klimaatverandering. In het gebied is er nood om een afgestemd peilbeheer te voorzien voor het natuurgebied Uitkerkse Polders en voor de landbouw in het gebied, die een grote nood heeft aan waterbuffering. Het contrast met de sterk verstedelijkte en toeristische kustzone is uitgesproken.

Op 4 april 2019 ondertekenden onder impuls van de gouverneur 20 partners het Raamakkoord Oudlandpolder na de wateroverlast in Bredene en Blankenberge. Zij engageren zich hiermee om samen te werken aan een klimaatrobuust waterbeheer, waarbij ze uitvoeringsgerichte afspraken maken rond waterbeheer, landbouw en natuur.

Het Raamakkoord omschrijft enkele principes waaraan de antwoorden op de uitdagingen op het vlak van waterbeheer moeten voldoen:

1. Er zijn de overstromings- en droogterisico's,
2. er zijn meerdere planologische hoofdbestemmingen (onder meer natuur en landbouw) met elk periodiek de behoefte aan een ander peilbeheer,
3. er ontbreekt accurate informatie om het peilbeheer te sturen en
4. er zijn bestaande beleidskaders en regelgevende verplichtingen, zoals natuur(uitbreidings)doelstellingen in het gebied.

Het Raamakkoord beantwoordt deze uitdagingen met 15 strategische voorwaarden en 7 operationele voorwaarden. Dit Raamakkoord wil er voor zorgen dat alle partners in het werkingsgebied in alle openheid, dialoog en vertrouwen kunnen bijdragen aan een klimaatrobuust waterbeheer. Een stuurgroep waakt over de uitvoering ervan.

In 2021 kwam de stuurgroep bijeen op 26 januari en 8 oktober.

Tijdens de stuurgroep op 26 januari 2021 was er aandacht voor het goedgekeurde landinrichtingsproject en de vervolgstappen. Een studie naar de landschapsbiografie is opgestart; de resultaten geven een inkijk in zowel historische verhaallijnen als keuzes voor de inrichting.

Ook was er de aankondiging van de waterbalansstudie. De VMM startte, in samenwerking en ook met co-fianciering van de VLM en de provincie West-Vlaanderen, een studieopdracht met als doel het maken van een waterbalans van de Oudlandpolder en het opmaken van een voorstel van Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterbeheer. Deze studie moet de maatregelen die nodig zijn voor een meer klimaatrobuust waterbeheer onderbouwen en prioriteren. Deze studie startte op 1 februari 2021 en wordt opgeleverd tegen september 2022. Er was bijkomend een voortgangsrapportage aan de leden van de stuurgroep op 2 maart 2021 en 29 november 2021.

De bijeenkomst van de stuurgroep op 8 oktober 2021 stond hoofdzakelijk in het teken van de waterbalansstudie. Verder was er ook een rapportering over de status van het ruimtelijk uitvoeringsplan Oudlandpolder en de uitvoering van het 1^e vijfjarenprogramma.

Landinrichtingsproject Oudlandpolder

De Vlaamse Regering heeft op 18 december 2020 het landinrichtingsproject Oudlandpolder ingesteld. Onder leiding van de VLM worden de principes van het raamakkoord er vertaald in vijfjaarlijkse actieprogramma's.

Tegelijkertijd met de instelling van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is door de Vlaamse regering ook beslist om de opdracht te geven aan het Departement Omgeving tot de opmaak van een Ruimtelijk UitvoeringsPlan (RUP) in het kader van de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur voor de Oudlandpolder. In 2021 werd het planteam samengesteld en waren er bilaterale overlegmomenten met alle belanghebbenden in het gebied. De eerste stap is de opmaak van een startnota en het streven is dit in het voorjaar van 2022 aan de Vlaamse Regering voor te leggen.

De planbegeleidingsgroep van het landinrichtingsproject Oudlandpolder is opgericht door de minister bevoegd voor landinrichting op 3 februari 2021. De startvergadering van de planbegeleidingsgroep was op 2 maart 2021. Het huishoudelijk reglement werd er goedgekeurd. Ook de resultaten van de bevraging van 520 landbouwers in het werkingsgebied kwam aan bod.

Op 15 juni 2021 was er een tweede bijeenkomst. In haar vergadering van 8 november 2021 heeft de planbegeleidingsgroep een eerste ontwerp- reglement van uitvoeringsinitiatieven voor de Oudlandpolder goedgekeurd. Deze uitvoeringsinitiatieven zijn kleinere projecten die door inwoners en organisaties actief binnen de Oudlandpolder gerealiseerd kunnen worden en die meehelpen aan de realisatie van de doelstellingen van het landinrichtingsproject.

Raamakkoord Zwin

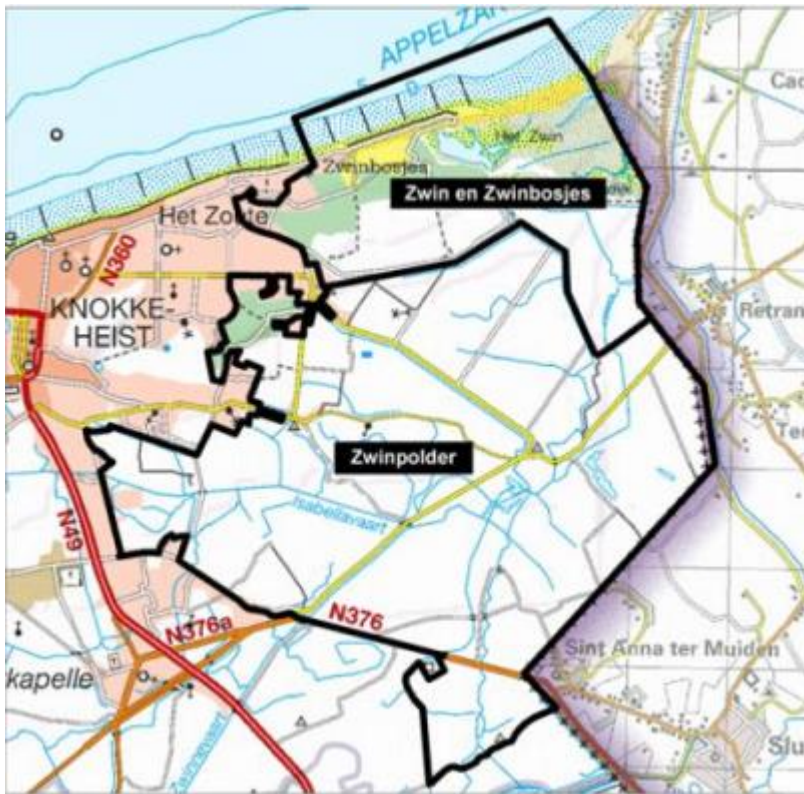
Op 21 december 2005 is een verdrag gesloten tussen Vlaanderen en Nederland over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010 voor het Schelde-estuarium. Dit verdrag legt de afspraken tussen Vlaanderen en Nederland vast voor de duurzame instandhouding van het Schelde-estuarium.

Voor de verdieping van de Westerschelde in functie van het garanderen van de toegankelijkheid van de Zeehaven van Antwerpen zijn een aantal natuurherstellende maatregelen nodig. Zo moeten bijvoorbeeld een aantal polders in Vlaanderen en Nederland worden ontpolderd. De ontpoldering van de Willem-Leopoldpolder, op het grondgebied van de gemeente Knokke-Heist in Vlaanderen en de stad Sluis in Nederland, is onderdeel van het verdrag.

De ontpoldering van een deel de Willem Leopoldpolder houdt in dat er risico's zijn voor een verdere en versnelde verzilting van de omliggende polder. Om de risico's op bijkomende verzilting tegen te gaan, moet het waterbeheer in de Oostkustpolder deels worden aangepast.

Er is daarvoor beslist om voor deze regio twee Ruimtelijke Uitvoeringsplannen op te maken:

- Het RUP “Zwin en Zwinbosjes”;
- Het RUP “Zwinpolder”.

- Het RUP “Zwin en Zwinbosjes” is definitief vastgesteld door de Vlaamse regering op 12 juli 2013. Via dit RUP krijgt het te ontpolderen deel van de Willem Leopoldpolder de bestemming Natuurgebied.
- Het RUP “Zwinpolder” is definitief vastgesteld door de Vlaamse regering op 30 januari 2015.

Het gebied is een groot aaneengesloten landbouwgebied gelegen in de polders. Het bestaat vooral uit grote percelen en goed gestructureerde bedrijven. Ongeveer 400 ha worden uitgebaat als grasland, de rest als akkers. De grootste oppervlakte wordt gebruikt door gespecialiseerde akkerbouwbedrijven en rundveebedrijven.

Op 5 juni 2014 is in opdracht van de gouverneur een raamakkoord gesloten met de betrokken organisaties over het waterbeheer in een deel van de Oostkustpolder voor het duurzaam behoud en de uitbreiding van het Zwin als natuurlijk intertijdsgebied. In dit akkoord zijn afspraken vastgelegd over financiering en de verantwoordelijkheden van de verschillende partners. Een stuurgroep onder voorzitterschap van de gouverneur staat in voor de opvolging van de uitvoering van het raamakkoord. Sindsdien is al veel gerealiseerd.

In het raamakkoord wordt ook afgesproken dat de uitvoering van het raamakkoord gecoördineerd zal worden via de instelling van een landinrichtingsproject. De Vlaamse Regering heeft op 15 april 2016 het landinrichtingsproject Zwinpolders goedgekeurd en ingesteld.

Er was op 29 oktober 2021 een bijeenkomst van zowel de stuurgroep raamakkoord Zwin als van de planbegeleidingsgroep Zwinpolders. Tijdens de stuurgroep was er aandacht voor de werking van de pomp en de status van de monitoring van het werkingsgebied.

Het landinrichtingsplan Nieuwe Watergang is volop in uitvoering en omvatte in 2021 de aanpassing van de doorgang van de Nieuwe Watergang in het Hazegrasfort. De werken werden uitgevoerd door de VMM.

De planbegeleidingsgroep gaf op 29 oktober 2021 ook haar advies op het eindvoorstel van het Landinrichtingsplan Hazegraspolderdijk en Cantelmolinie. Dit eindvoorstel reflecteert de resultaten van het openbaar onderzoek, de ontvangen adviezen, de verder gevoerde onderhandelingen over de grondaankopen, de verder gevoerde onderhandelingen over de financiering van het voorstel tot herinrichting van de Graaf Leon Lippensdreef en een aantal wijzigingen die betrekking hebben op andere beschikbare financieringsmogelijkheden voor maatregelen oorspronkelijk opgenomen in het ontwerp Landinrichtingsplan.

Rivierherstel Leie

In het Seine-Scheldeproject wil het luik Rivierherstel Leie watergebonden, terrestrische natuur realiseren langs de Leieboorden. Vanuit de rol als intendant in dit project treedt de gouverneur in contact met heel wat belanghebbenden in het gebied.

Gouverneurs Oost- en West-Vlaanderen intendant voor Rivierherstel Leie

Door een beslissing van de Vlaamse Regering op 24 september 2021 zijn de gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen aangesteld als intendant in het project Rivierherstel Leie. Met dit mandaat van 1 jaar is de verwachting dat beide gouverneurs de ontwikkeling van natte natuur faciliteren in 15 deelgebieden langs de Leie-as. Deze natuurontwikkeling past als deelproject binnen de lopende en geplande infrastructuurwerken voor het Seine-Scheldeproject.

De doelstelling is om 100 ha te realiseren in prioritaire 2 gebieden namelijk Bavikhove/Ooigembos (Harelbeke/Wielsbeke) en Neerhoek-Ponthoek (Dentergem/Zulte) tegen eind 2024 en verder vordering te maken in de andere gebieden. Tegen eind 2027 is de ambitie om 200 ha extra watergebonden natuur te realiseren en eind 2031 wil de Vlaamse Regering het totaal van 500 ha bereiken.

De Vlaamse Regering gaf op 24 september 2021 ook de opdracht aan het departement Omgeving om de opmaak van het AGNAS-GRUP Leievallei Bavikhove-Deinze opnieuw op te starten en voor de overige deelgebieden een passende bestemming te verankeren.

Seine-Schelde project

Het geïntegreerde plan Seine-Schelde heeft op de Leieas de doelstelling om de Leie op te waarderen tot een Europese hoofdvaaras en aan te passen voor schepen van klasse Vb. Dat zijn schepen die 190 meter lang en 11,4 meter breed zijn. Deze schepen kunnen tot 4.500 ton en drie lagen containers goederen vervoeren, wat zoveel is als 220 vrachtwagens.

Het plan werd voor het eerst aan de Vlaamse Regering voorgelegd in 2006 en omvat een luik binnenvaart en een luik rivierherstel Leie. Het luik binnenvaart van het geïntegreerde plan Seine-Schelde op de Leie-as is reeds geruime tijd in uitvoering. Dit luik concentreert zich vooral op de transportfunctie van de Leie en de versterking van haar rol in het globale waterwegennetwerk, als verbinding tussen de Vlaamse zeehavens en economische hotspots zoals het kanaal Roeselare-Leie.

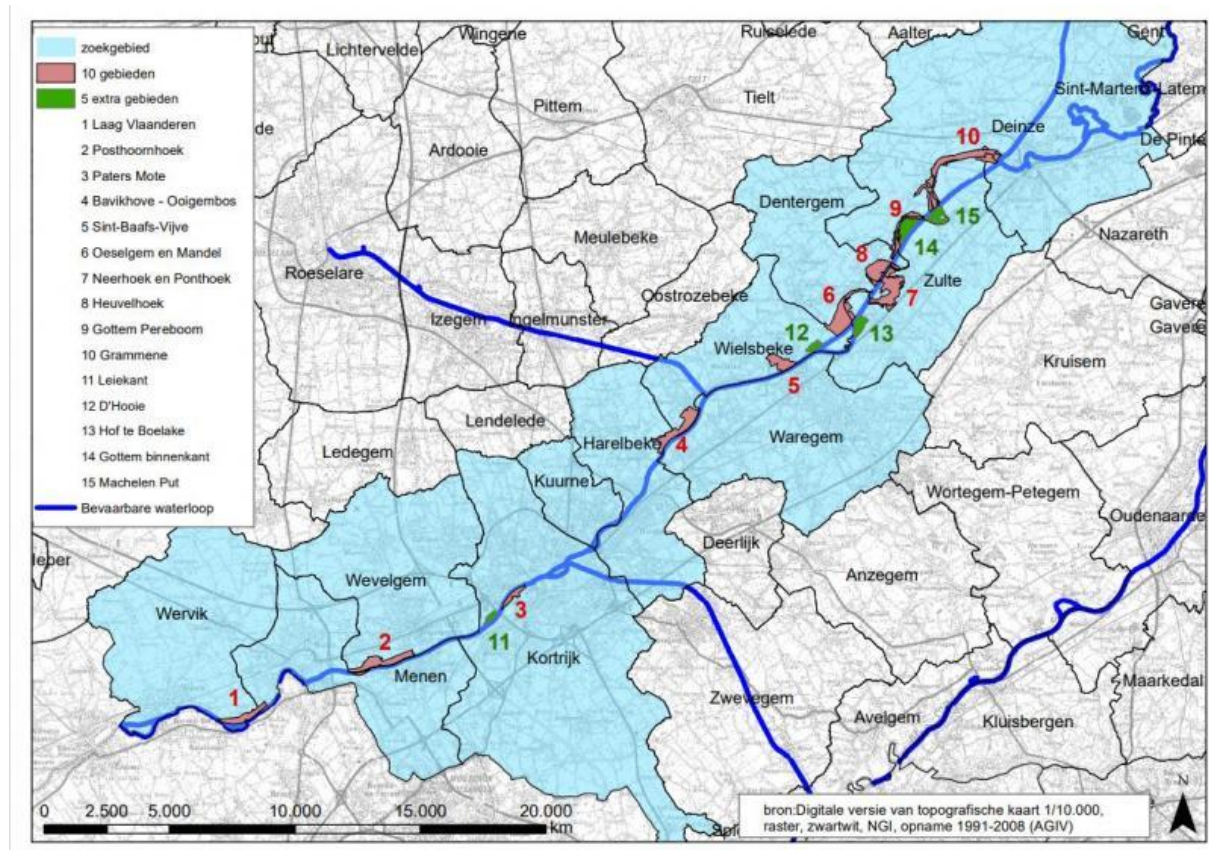
Luik Rivierherstel Leie

De concrete invulling van het luik rivierherstel Leie focust op het versterken van de rivierdynamiek, het ecologisch potentieel en de ruimtelijke kwaliteit. Meer bepaald wordt ernaar gestreefd om in de afgesneden meanders de rivierdynamiek opnieuw meer te benaderen door op een gecontroleerde wijze de doorstroming te herstellen, waarbij desgevallend gedempte delen weer worden ontgraven. De ruimtelijke kwaliteit wordt geoptimaliseerd door herstel van het rivierlandschap.

Het onderdeel rivierherstel Leie bevat eveneens de effectieve ontwikkeling van watergebonden, terrestrische natuur, waarin de karakteristieke rivierdynamiek toegelaten en gestimuleerd wordt. Om dit in de regio te realiseren werd ongeveer 500 ha nodig geacht. Een belangrijk deel hiervan lag reeds in groene bestemmingen (gewestplan); bijkomende oppervlakte moest het voorwerp uitmaken van lopende en nieuwe afbakeningsprocessen (gewestelijke RUPs).

Om die 500 ha te realiseren zijn er momenteel 15 deelgebieden afgebakend. Hoewel geen concrete cofinanciering is voorzien voor het element natte natuur van rivierherstel Leie, is de goede vooruitgang van dit onderdeel van groot belang voor het subsidiedossier Seine Schelde 2020: de plan-MER (MilieuEffectenRapport) Seine Schelde (goedgekeurd in 2008) vormt namelijk mee de (juridische) basis voor het Europees subsidiedossier waardoor het niet of laattijdig uitvoeren van het

luik rivierherstel bijgevolg mogelijks een hypotheek legt op de vereiste conformiteit met de geldende subsidievoorwaarden.

Eind 2021 stond de teller nog maar op 4 ha ingerichte natte natuur. Er was duidelijk nood aan een booster. Het is daarom van bijzonder groot belang dat tegen het einde van de huidige subsidieperiode (december 2022) een voldoende grote vordering kan worden aangetoond in de realisatie van het aspect watergebonden, terrestrische natuur van rivierherstel Leie terwijl ook een sluitend, concreet en haalbaar plan van aanpak kan worden voorgelegd voor de realisatie van het dan resterend gedeelte van dit onderdeel van het geïntegreerde project voor de Leie-as.

Invulling rol intendant

De gouverneurs van Oost- en West-Vlaanderen startten met hun mandaat als intendant op 1 december 2021. In een eerste fase ontmoeten beide gouverneurs alle belanghebbenden. Aansluitend treden ze in dialoog met de eigenaars en gebruikers in het gebied. Er is verder voorzien in een regelmatige terugkoppeling via een stuurgroep en een klankbordgroep.

Het project heeft de voorbije jaren weerstand opgeroepen in de regio. Voor de intendanten is het essentieel om als brugfiguur het nodige vertrouwen te herwinnen en het draagvlak voor het project terug te versterken. Nieuw element sinds de vorige beleidsbeslissingen is dat de intendant mee zoekt naar een passende instrumentenkoffer. Dit betekent onder meer dat de overheid geen percelen hoeft te verwerven als de eigenaar zelf een actieve bijdrage wil leveren aan de realisatie van de vooropgestelde watergebonden natuurdoelen.

In 2021 had gouverneur Decaluwé al een verkennend contact met de gemeente Wielsbeke (22 december 2021) en de verantwoordelijke voor het GRUP (23 december 2021).

Uiterlijk na 6 maanden wordt een tussentijds schriftelijk rapport van de intendanten verwacht. Het mandaat van de intendant duurt 1 jaar en is verlengbaar met maximaal 1 jaar.

Zwerfvuil

Op initiatief van de gouverneur startte in 2015 het integraal proefproject 'Proper West-Vlaanderen', met steun van het toenmalige netheidsnetwerk 'indevuilbak' (sinds 2017 bekend als de Mooimakers), de provincie West-Vlaanderen en de West-Vlaamse afvalintercommunales. Een projectgroep waarin elk van deze partners vertegenwoordigd is, begeleidt het traject naar een propere provincie.

In West-Vlaanderen realiseerden we als eerste provincie een integraal zwerfvuilbeleid. Dit houdt in dat we bovenop onze inspanningen in afvalpreventie, in sensibiliserende communicatie, in opruimacties en het engageren van vrijwilligers, inzetten op handhaven als sluitstuk. Het leidde tot een handhavingsweek, die in 2017 werd uitgebreid naar gans Vlaanderen. In 2021 waren we in West-Vlaanderen al aan de 7^e editie toe.

Naast het klassieke recept van een communicatiecampagne bestaat dit handhavingsluik sindsdien uit:

- Een opleidingsaanbod aan toezichthouders over professionele communicatie bij zwerfvuilovertreden;
- een inspiratiesessie voor toezichthouders om goede praktijken uit te wisselen, kennis te delen en jaarlijks een specifiek thema (bijvoorbeeld gedragsbeïnvloeding via nudging of inzet van camera's);

- de week van de handhaving als sluitstuk waarbij de toezichthouders extra aandacht besteden aan de problematiek van zwerfvuil en sluikestorten.

De voorbije 7 edities van de week van de handhaving is al heel wat expertise opgebouwd en beschikbaar gesteld in een [kenniswijzer](#). Elke editie eindigt met een evaluatie om de gehanteerde aanpak nog te verbeteren.

Vorming professionele communicatie bij zwerfvuilovertredeningen

In 2016 is gestart met een vormingsaanbod om overtreeders gericht aan te spreken en de sociale controle te verhogen. De vorming richt zich tot terreinbeheerders in de ruime zin van het woord: GAS-vaststellers, medewerkers groendienst, medewerkers technische dienst,... Niet elke terreinbeheerder heeft een sanctionerende bevoegdheid. Toch wordt van hen verwacht dat ze mensen aanspreken en wijzen op de norm. Dit blijkt in de praktijk niet steeds makkelijk. De vorming 'professionele communicatie bij zwerfvuilovertredeningen' komt hierin tegemoet.

Het doel van de vorming is het aanleren van vaardigheden om in interactie te treden met mensen die foutief gedrag stellen. Er zijn sessies van 3 uur, die ook beschikbaar zijn voor vrijwilligers en/of tijdelijke medewerkers zoals jobstudenten. Verder is er een dagprogramma van 6 uur.

Startmoment handhavingsweek

Sinds 2016 leidt een briefingsmoment de handhavingsweek in. Het programma bereidt de deelnemende toezichthouders voor op gerichte handhavingsacties en er komen actuele ontwikkelingen en goede praktijken aan bod. Het is in West-Vlaanderen voor de toezichthouders al een vertrouwd recept. In 2021 vond het startmoment voor de handhavingsweek plaats op 22 juni.

Handhavingsweek

De week van de handhaving heeft een dubbele doelstelling:

- we willen een schouderklopje geven aan wie correct omgaat met afval en bedanken hen met een compliment en
- we treden op tegen wie hardleers is en eventueel volgt een sanctie.

De handhavingsweek is niet alleen gericht op boetes, maar wil een stimulans zijn om de sociale controle te verhogen. We willen vooral een positieve boodschap meegeven aan wie het juiste gedrag stelt. En een complimentje geven als iemand zijn afval in de vuilbak gooit, dat kan iedereen. Tegelijk vragen we om anderen aan te spreken als die minder zorgvuldig met hun afval omgaan. Een slechte boodschap brengen is echter niet zo evident.

Deelnemen kan door een actie te organiseren vanuit de eigen organisatie of met partners, deze actie te registreren via een heatmap op de website van de Mooimakers, over de actie te communiceren via de eigen mediakanalen, gegevens te verzamelen en vervolgens te rapporteren.

Resultaten handhavingsweek – 4 oktober tot 10 oktober 2021

De handhavingsweek op zwerfvuil en sluikstorten vond plaats van 4 oktober 2021 tot 10 oktober 2021. De gouverneur bracht op 4 oktober een bezoek aan Kortrijk om de handhavers een hart onder de riem te steken.

GOUVERNEUR WIL HOGERE BOETES IN STRIJD TEGEN SLUIKSTORTEN EN ZWERFVUIL

“De maat is vol: vriendelijk vragen helpt blijkbaar niet”

KORTRIJK Als het van West-Vlaams provinciegouverneur Carl Decaluwé afhangt, gaan de GAS-boetes voor sluikstorten en het achterlaten van zwerfvuil fors de hoogte in. Dat zei hij bij de aftrap van de zevende Week van de Handhaving in Kortrijk. Tijdens die ‘flitsmarathon’ tegen achtergelaten afval wordt de hele week in tientallen West-Vlaamse gemeenten streng gecontroleerd, door afvalintercommunales, politiemensen en stadsambtenaren, maar ook door boswachters, controleurs van De Lijn en de vele Mooimakers in de provincie.

DOOR OLAF VERHAEGE

“We zullen blijven sensibiliseren, maar de maat is stilaan vol. In de strijd tegen zwerfvuil en sluikstorten helpt vriendelijk vragen blijkbaar niet.” Provinciegouverneur Carl Decaluwé is de overtuiging van achtergelaten afval in West-Vlaanderen grondig beu. Samen met burgemeester Ruth Vandenbergh (Team Burgemeester), afvalintercommunale Imog, enkele Mooimakers en de politiezone Vias gaf de gouverneur maandagochtend de aftrap voor de Week van de Handhaving. De komende dagen wordt het aantal controles in tientallen West-Vlaamse steden, gemeenten en provinciale domeinen fors opgevoerd. Die ‘flitsmarathon’ tegen zwerfvuil werd in 2015 voor het eerst in onze provincie georganiseerd en werd twee jaar later uitgebreid over heel Vlaanderen. “Sinds de start van het handhavinginitiatief hebben we al belangrijke stappen vooruit gezet, maar het moet nog beter”, benadrukt gouverneur Decaluwé.

“Als je ziet dat vorig jaar het opgehaalde zwerfvuil en sluikstort in West-Vlaanderen licht is gestegen, terwijl we eigenlijk met 20 procent zouden moeten zakken, maak ik me zorgen. Kijk bijvoorbeeld naar de kust na een drukke dag. Dat is toch niet normaal meer wat je daar aantreft? Voor mij mogen de boetes voor wie betrapt wordt gestart nog een stuk hoger. En we moeten ook eindelijk eens werk maken van het strategisch op bijtjes en

Op de Maandagmarkt in Kortrijk werd maandag de aftrap gegeven van de Week van de Handhaving.

In de 11 Imog-gemeenten werden vorig jaar meer dan 500 sluikstorters betrapt, maar minder de helft van hen kon effectief ook herleid worden op de camerabebelden.

Provinciegouverneur Carl Decaluwé en Ruth Vandenbergh, burgemeester van Kortrijk.

“We zijn jaren veel te laks geweest in de aanpak van zwerfvuil”

GOUVERNEUR CARL DECALUWÉ

kans verhogen.

om 231 betrachte sluikstorters, van wie 35 procent kon worden herkend op de beelden. In slechts 67 gevallen werd een GAS-boete uitgeschreven, gaande van 25 euro voor het achterlaten van een sigarettenpeuk tot 350 euro voor iemand die hestakelijk tegen de lump liep. Ook dit jaar zijn er in Kortrijk al 188 sluikstorters betrapt door de camera's.

PEUKENETUIS

“Zwerfvuil is een van de grootste eigenissen bij onze inwoners”, zegt ook Kortrijks burgemeester Ruth Vandenbergh. “En niet alleen bij hen. Ook mij frustreren dat enorm. Onze 40 medewerkers van Netje Stad zijn zeven

bezoeken de markten, de parken en de hotspots voor zwerfvuil. Ze zijn er trouwens niet alleen om te bestraffen, maar bedanken erengoed voor goed gedrag.” In 2020 werden door de GAS-ambtenaren van de stad Kortrijk 103 dossiers opgesteld. Sinds halftweg 2019 waren dat er 64 voor het op de grond gooien van een peuk.

Imog en de politiezone Vias juichen het extra controle-initiatief volmondig toe. “Handhaving is voor ons het sluitstuk, de laatste stap in een proces van sensibiliseren en informeren. Een goede samenwerking is cruciaal in deze”, zegt directeur Johan Bonnier. “Er is niet één groep of één profiel van sluikstorters,

In West-Vlaanderen nemen heel wat terreinbeheerders deel aan de handhavingswaek. Het betreft medewerkers van de technische dienst, medewerkers van de groendienst, gemeenschapswachten, toezichthouders bij de gemeente, politiediensten, bijzondere veldwachters, wegentoezichters, lijncontroleurs,....

In 2021 stimuleerde Mooimakers tot deelname met een subsidie van €750 voor gemeenten en afvalintercommunales.

Algemeen is een stijging waar te nemen van het aantal GAS-vaststellingen voor afvalgerelateerde overlast. Het aantal gemeenten dat van het systeem van de GAS gebruik maakt, stijgt ook. Als we louter kijken naar de resultaten van de acties tijdens de handhavingsweek blijkt dit ook. De registratie en verwerking van de gegevens gebeurt via de Mooimakers. Jaarlijks registreren de partners vooraf hun geplande acties in een 'heatmap'. Heel wat minder partners rapporteren echter nadien de resultaten van hun acties. Sinds 2018 is er ook de registratie van de inzet van camera's.

De resultaten van de handhavingsweek van 2021 zijn weergegeven in onderstaande tabel. In West-Vlaanderen rapporteerden de partners 71 acties. De gerichte inzet van toezichthouders leidde tot 544 GAS-vaststellingen voor zwerfvuil en 294 GAS-vaststellingen voor sluikstorten. Bijkomend zijn er nog een 45-tal processen-verbaal opgesteld.

RESULTATEN WEEK VAN DE HANDHAVING 2021: PROVINCIE West-Vlaanderen		
Provincie	West-Vlaanderen	Vlaanderen
aantal geregistreerde acties	82	499
aantal gerapporteerde acties	71	462
aantal deelnemers	333	1517
aantal actiedagen	146	886

Aantal organisaties (inclusief Vlaamse Partners):		
Provincie	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Actie: extra controles in uniform	13	81
Actie: doorzoeken van sluikstort naar identificatie	11	81
Actie: positieve actie	8	67
Actie: inzet van sluikstortcamera's	6	54
Actie: sensibiliserende actie	9	50
Actie: extra controles niet in uniform	13	48
Actie: persactie	6	46
Actie: controle correct aanbieden van huisvuil	4	25
Actie: vorming voor personeel en/of zwerfvuilvrijwilligers	1	10
Locatie: parking	6	71
Locatie: centrumlocaties	12	86
Locatie: parken	8	78
Locatie: stations	9	68
Locatie: afvalverzamelpunten	15	77
Locatie: bedrijven	2	43
Locatie: doorgangswegen	8	72
Locatie: scholen	9	72
Locatie: andere	16	115
Provincie	West-Vlaanderen	Vlaanderen
Aantal deelnemers: politie	205	692

Aantal deelnemers: GAS vaststellers	59	228
Aantal deelnemers: gewestelijke toezichthouders	6	46
Aantal deelnemers: lokale toezichthouders	4	26
Aantal deelnemers: retributiereglement toezichthouders	2	11
Aantal deelnemers: gemeenschapswachten	25	163
Aantal deelnemers: andere	32	356
Aantal resultaten: mondelinge aanmaningen	957	2003
Aantal resultaten: schriftelijke aanmaningen	26	388
Aantal resultaten: GAS zwerfvuil	544	1015
Aantal resultaten: GAS sluikstort	294	1377
Aantal resultaten: GAS sluikstort met bekende dader	254	609
Aantal resultaten: PV zwerfvuil	29	143
Aantal resultaten: PV sluikstort	14	23
Aantal resultaten: PV sluikstort met bekende dader	15	174
Aantal resultaten: Camera totaal	32	245
Aantal resultaten: Camera bekende dader	45	196

Het handhavingsinitiatief zorgt bij de lokale besturen en politiediensten voor een toegenomen aandacht voor de zwerfvuilproblematiek en dit het hele jaar door. De afvalintercommunales MIROM Roeselare, IMOG als IVIO sloten met de betrokken gemeenten en politiezones een samenwerkingsverband af voor de inzet van camera's. Binnen deze afvalintercommunales werden medewerkers aangeworven met als specifieke taakstelling het opvolgen van dit cameratoezicht en opmaken van bestuurlijke verslagen. Dit verdient nog navolging in andere regio's.

Communicatie

Midden september startte de aankondigingscampagne over de handhavingsweek op radio en via sociale media. De slogan was in 2021 'afval op de grond? Monsterboete!.

Evolutie hoeveelheid zwerfvuil en sluikestorten – charter

Eind 2020 publiceerde minister Demir de [resultaten](#) van de tweejaarlijkse studie naar de hoeveelheid zwerfvuil en sluikestorten. Het zwerfvuil bleek in [2019](#) met 22.641 ton toegenomen ten opzichte van [2017](#) of een stijging van 14 procent. De geschatte totale hoeveelheid zwerfvuil in Vlaanderen bedroeg in 2015 nog 20.400 ton. Twee jaar later was dat cijfer gedaald tot 19.900 ton en sindsdien volgde opnieuw een duidelijke stijging tot 22.641 ton. De doelstelling om tegen 2022 20 procent minder zwerfvuil te hebben ten opzichte van [2015](#) ligt dus veraf. De hoeveelheid sluikestort stijgt van 22.592 ton in 2015 naar 26.789 ton in 2017 en naar 29.511 ton in 2019.

De cijfers tonen helaas aan dat de beoogde doelstellingen van het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval veraf zijn en extra inspanningen zich opdringen. Minister Demir nam het initiatief tot een rondetafel over zwerfvuil met alle betrokkenen in het zwerfvuilverhaal om op korte termijn tot uitvoerbare acties te komen met specifieke aandacht voor preventie en handhaving.

Op 26 januari 2021 waren er twee digitale deelsessies: in het voormiddagluik bogen de private actoren zich hoofdzakelijk over bijkomende preventieve maatregelen, terwijl in het namiddagluik vooral publieke vertegenwoordigers waren uitgenodigd om initiatieven tot bijkomende handhaving op te lijsten.

De ideeën uit beide deelsessies werden samengebracht in een plenair luik op 11 februari 2021. Aansluitend was er de ondertekening van een charter. Het is te beschouwen als een samenwerkingsovereenkomst waarin de acties per belanghebbende of groep belanghebbenden worden vastgelegd. Net als de voorbije jaren is er het engagement om de schouders te zetten onder de week van de handhaving. De gouverneur formuleerde bijkomend twee acties voor versterkte handhaving:

1. Bestendigen en verdere uitbouw medewerkers openbare reinheid bij de afvalintercommunales.

Gouverneur Decaluwé startte in 2015 met een handhavingsinitiatief met de West-Vlaamse afvalintercommunales, de provincie West-Vlaanderen en het toenmalige netheidsnetwerk 'indevuilbak' (ondertussen de Mooimakers). Ondertussen is iedereen vertrouwd met de week van de handhaving. Dit initiatief verbindt jaarlijks vele partners en brengt de zwerfvuilproblematiek onder de aandacht. Dankzij het handhavingsinitiatief hebben heel wat afvalintercommunales sterk ingezet op handhaving. MIROM Roeselare of IMOG hebben bijvoorbeeld medewerkers aangeworven die

binnen het werkingsgebied handhaven op sluikstorten en zwerfvuil. Versterkte handhaving betekent voor ons niet om meer te verwachten van de politiediensten, want die zijn nu al overbevraagd. Wel zien we kansen om de bestaande rol van afvalintercommunales nog verder te versterken. Door samenwerkingsverbanden met politiediensten en parket af te sluiten en hen ook op vlak van GAS meer mogelijkheden te geven (eventueel inzage in bepaalde databanken zoals DIV) kunnen deze medewerkers bij afvalintercommunales een belangrijke rol vervullen, het werk van politiediensten verlichten en bijdragen aan effectieve handhaving. De expertise zit voor een belangrijk deel al bij de afvalintercommunales.

Samen met de West-Vlaamse afvalintercommunales en de provincie West-Vlaanderen werden de huidige handavingsinspanningen geïnventariseerd. Tijdens overlegmomenten op 21 juni 2021 en 23 september 2021 werd dit telkens verfijnd. Het resultaat en enkele aanbevelingen zijn bezorgd aan Mooimakers. De oplijsting is overigens gebaseerd op een sjabloon dat Mooimakers eerder hanteerde om tijdens het voorjaar van 2021 op Vlaams niveau bij de lokale besturen het handavingslandschap op zwerfvuil en sluikstorten in kaart te brengen. Dit moet toelaten om maximaal de bevindingen te integreren in één omvattend rapport.

2. Naar Nederlands voorbeeld introduceren van de 25-meter-regel.

Dit houdt in dat bedrijven, horeca en scholen in een straal van 25 meter rondom hun inrichting alles moeten schoon houden en dus zelf het zwerfvuil opruimen. Hier kunnen samenwerkingsverbanden voor afgesloten worden en coaches op ingezet om dit te stimuleren. Door bedrijven en scholen mee verantwoordelijk te maken voor het zwerfvuil in de onmiddellijke omgeving kunnen ze bijdragen aan een propere leefomgeving en de leefbaarheid van de buurt helpen verhogen. OVAM pikte dit idee op en neemt hiervoor de nodige initiatieven.

De gouverneur ondertekende het charter digitaal net als gedeputeerde voor Leefmilieu Vanlerberghe voor de provincie West-Vlaanderen. De provincie beheert domeinen en groene assen, engageerde zich eerder al als lid van de statiegeldalliantie en heeft een traditie van acties inzake afvalpreventie (zoals de groepsaankoop herbruikbare bekertjes samen met de West-Vlaamse afvalintercommunales). De gouverneur rapporteerde op 23 november 2021 aan de minister over de voortgang van de acties in het charter.

T.OP Kustzone

De kust kent een sterke lineaire verstedelijking met een hoge bevolkingsdichtheid. Open ruimte aan de kust is schaars en de verstedelijking neigt verder uit te deinen naar het hinterland. Door haar unieke ligging, op de scheidingslijn tussen land en zee heeft de kust er alle belang bij, om een kwaliteitsvolle ontwikkeling na te streven. Verschillende ruimtelijke instrumenten kunnen hierbij helpen. Maar gezien de specificiteit van de kust is het belangrijk om deze concreet af te toetsen met de realiteit. Zo is realisatie van betaalbaar wonen aan de kust echter complexer dan ze op het eerste gezicht lijkt en de druk van de immobiëlesector op het bestaande patrimonium reëel.

De kustzone is een dynamisch gebied met grote uitdagingen op het vlak van klimaat, wonen, werken, mobiliteit, energie, water, recreatie, biodiversiteit en landbouw. Er zijn tal van projecten, visies, ideeën en er zijn veel overheden en partners actief. Heel wat initiatieven overlappen of beïnvloeden elkaar. Afstemming is nodig.

Het departement Omgeving Vlaanderen startte een territoriaal ontwikkelingsprogramma (T.OP) op voor de kustzone en tekende een samenwerkingsovereenkomst met de provincie West - Vlaanderen. Beide overheden maken samen werk van een actiegericht programma voor de ruimtelijke ontwikkeling van de kustzone op korte en middellange termijn. Samen met alle belanghebbenden en met de lokale overheden wordt op een constructieve manier samengewerkt rond thema's zoals stedelijke reconversie, verzilting en ruimtelijke kwaliteit.

Het projectgebied omvat naast de tien kustgemeenten (De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende, Bredene, De Haan, Blankenberge, Brugge en Knokke-Heist) negen steden en gemeenten uit het hinterland, die overwegend ingenomen worden door de polders (Veurne, Alveringem, Lo-Reninge, Diksmuide, Gistel, Oudenburg, Jabbeke, Zuienkerke en Damme). De voorzee, het strand, de duinen en de polders vormen immers een geomorfologisch geheel. Heel wat van de knelpunten en potenties manifesteren zich in deze ruimere omgeving.

T.OP Kustzone kan voortbouwen op de opgedane kennis uit het gebiedsgerichte traject van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen voor de Oostkust. Ruimte Vlaanderen heeft daar verschillende kustgemeenten, West- Vlaanderen, het gewest en vele partners uit het middenveld rond de tafel gebracht om na te denken over de toekomst van de kustregio. Ook de resultaten van de studie Metropolaan Kustlandschap 2100 bieden een nuttige basis voor het programma. Via ontwerp onderzoek werden hier langetermijnbouwstenen ontwikkeld voor een duurzame kustregio.

Concreet worden de lokale besturen door T.OP Kustzone ondersteund bij de verdere ontwikkeling van hun gemeente. Dit gebeurt op een geïntegreerde manier, rekening houdend met zowel de economische, ecologische als sociale uitdagingen waarvoor de kust staat. De finaliteit is immers een leefbare kwalitatieve kust, waar bewoners graag en goed samenleven, waar toeristische ontwikkelingen, wonen, open ruimte en natuur in evenwicht zijn, en waar rekening gehouden wordt met de draagkracht van de regio.

Naarmate de thematiek zijn de projecten van T.OP Kustzone opgedeeld in verschillende 'werven', die overeenstemmen met de verschillende landschappen aan de kust. Binnen T.OP-Kustzone wordt gewerkt aan de werven 'Verstedelijkte Kustzone', 'Polderruimtes' en 'Land-Zee interactie'.

In 2021 was er op 24 augustus de 13^e bijeenkomst van de stuurgroep.

De lopende cases voor reconversie en verdichting kwamen er aan bod. De case van De Haan mist draagvlak en werd bijgestuurd naar een tunnelaanleg van de N34 aan de huidige tramhalte. Voor Oudenburg wordt een toekomstvisie voor het centrum uitgewerkt. Er wordt een ontwerpriedaagse gepland in het voorjaar van 2022 en er is afstemming voorzien met het hemelwater- en droogteplan van 't Steedje. In de case van De Panne is beslist om de focus van de ontwerp oefening te beperken tot de percelen in eigendom van de gemeente. De resultaten van de afgewerkte cases werden gebundeld in een dynamische handleiding, de [kustnota](#).

Voor de projectoproep 'DNA van het dorp' loopt in 2021 een traject in Zevekote, een deelgemeente van Gistel.

De eerste fase van het Ruimtelijk OntsnipperingsProgramma (ROP) Westkust is afgerond (januari 2020 – oktober 2021). Er is een lijst opgemaakt van potentiële interessante acties en locaties. De Panne, Koksijde, Nieuwpoort en Middelkerke zijn vertegenwoordigd in de specifieke stuurgroep. In de volgende fase die start in het voorjaar van 2022 is een verruiming van mogelijke ontsnipperingsprojecten naar de Midden- en Oostkustgemeenten voorzien.

(CP) Kustvisie

Zeewering is op basis van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen een bevoegdheid van het Vlaams Gewest.

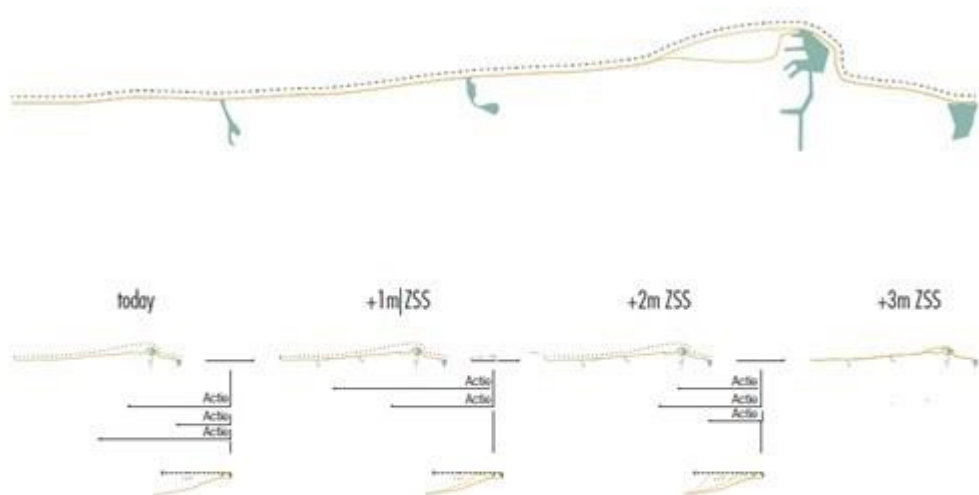
Tijdens de vorige legislatuur kreeg Vlaamse Baaien concrete vorm met de voorstelling van het Masterplan Vlaamse Baaien in mei 2014 aan het Vlaams Parlement. De finaliteit was toen en is nog steeds de zorg dat de Vlaamse kust op een veerkrachtige en natuurlijke wijze aangepast is aan en bestand is tegen de veranderende klimaatomstandigheden en de zeespiegelrijzing. Er werd toen beslist om in eerste instantie de processen van de zee nog beter te doorgronden via multidisciplinair en geïntegreerd onderzoek.

In het huidig regeerakkoord is Vlaamse Baaien als doelstelling versterkt en bevestigd. In het najaar van 2017 wijzigde Vlaamse Baaien van naam naar Complex Project Kustvisie. Met het Complex Project Kustvisie wil de Vlaamse overheid een lange-termijnaanpak ontwikkelen voor de bescherming van de Vlaamse kust tot 2100. Het masterplan kustveiligheid uit 2011, dat volop in uitvoering is, verzekert onze veiligheid tegen overstromingen in de kustregio tot 2050. Het masterplan kustveiligheid gaat uit van een gematigd scenario tot 2100 met een zeespiegelstijging met 80 cm bij hoogwater.

Het Complex Project Kustvisie kijkt verder. De centrale doelstelling is de kustbescherming tegen overstromingen na 2050 verder opdrijven. De Vlaamse overheid zal onderzoeken welke bijkomende maatregelen daarvoor genomen moeten worden, boven op de maatregelen die al van kracht zijn en uitgevoerd worden in het kader van het masterplan kustveiligheid. Het Complex Project Kustvisie gaat uit van een extreem scenario met een zeespiegelstijging met 300 cm tot 2100.

De centrale doelstelling van het Complex Project Kustvisie is de kust beter beveiligen. Dat zal gebeuren met aandacht voor de bestaande activiteiten en functies, zowel aan landzijde als op zee. Oplossingen om de kustbescherming te verhogen, zullen het ruimtegebruik beïnvloeden, maar ze bieden ook kansen voor win-winsituaties voor zowel economische functies (recreatie, toerisme, blauwe economie, landbouw, visserij, ...) als natuur en milieu. In de toekomst zullen er nieuwe inzichten ontstaan over de klimaatverandering en het effect ervan op onze kust.

Aangezien het tempo van de zeespiegelstijging onduidelijk is, moeten oplossingen kunnen evolueren met de zeespiegelstijging, of gaandeweg uitgevoerd kunnen worden. De maatregelen van het Complex Project Kustvisie moeten dus flexibel zijn, zodat ze niet continu aangepast hoeven te worden aan die ontwikkelingen. Elke maatregel moet ook robuust genoeg zijn om bestand te zijn tegen extreme klimaatveranderingen. Het Complex Project Kustvisie heeft als doel een duurzame aanpak uit te werken voor de kustverdediging op lange termijn, rekening houdend met de problematiek van zeespiegelstijgingen die groter zijn dan 80 centimeter over 100 jaar.

Het doel: een gedragen alternatief voor 3m ZSS en een roadmap ernaartoe

© ORG, 2022

In het voorjaar van 2019 stond een publieke raadpleging op de verkennende alternatievenonderzoeksnota (v-AON) gepland. De v-AON bevatte de 4 mogelijke locaties van de kustlijn. Bedoeling was deze ter inzage te leggen als tussenstap op weg naar het formuleren van volwaardige alternatieven. Alternatieven bestaan uit 1 van de 4 kustlijnen of een combinatie van verschillende kustlijnen voor de volledige lengte van 67 km kustlijn, en zouden dan opgenomen worden in de AON en opnieuw ter inzage gelegd worden. Deze publieke raadpleging werd kort voor de start geannuleerd en 'on hold' geplaatst tot na de Vlaamse en lokale verkiezingen.

Het project werd heropgestart in 2020, ditmaal weliswaar met de bedoeling meteen toe te werken naar de alternatievenonderzoeksnota (AON). Om de nodige inzichten te verwerven om tot alternatieven te komen, werden stakeholders bevraagd tijdens een interactieve digitale ronde in de zomer van 2020. Rekening houdend met de input werd een alternatievenonderzoeksnota opgesteld.

In het voorjaar van 2021 werd de publieke raadpleging op de AON echter opnieuw uitgesteld. Dit gebeurde na een vraag van de kustburgemeesters die aangaven dat de kustgemeenten (en de toeristische sector aan de kust) reeds onder zware druk stonden ten gevolge van de coronacrisis, waardoor een publieke raadpleging zeer ongelegen zou komen. Het blijkt dus heel moeilijk om binnen de procedure Complexe projecten de voorgeschreven publieke raadpleging te organiseren voor dit project. Zonder deze formele publieke raadpleging kan het project Kustvisie, binnen de procedure Complexe Projecten, niet verder vooruit.

Een actieve betrokkenheid van stakeholders, lokale besturen en andere overheden blijft zeer belangrijk bij de inhoudelijke uitwerking van de langetermijnbescherming van de kust en het achterland, maar een aanpak op maat lijkt meer geschikt om het project inhoudelijk verder uit te kunnen werken.

De opmaak van een Kustvisie vraagt namelijk om maatwerk, gezien de verre tijdshorizon. Het is in eerste instantie ook vooral een studie- en denkoefening. De uitvoering volgt pas veel later, waardoor de procedure van complexe projecten in dit dossier niet werkt.

De Vlaamse Regering besliste op 25 juni 2021 om de procedure voor Complex Project Kustvisie stop te zetten. ORG werd aangesteld als intendant om een nieuw traject te begeleiden. Kustvisie zal verder uitgewerkt worden binnen een kader sui-generis waarbij een geïntegreerd onderzoek gevoerd wordt dat ingebed wordt in een traject van co-creatie. De voorgestelde aanpak bouwt verder op het reeds geleverde werk binnen het traject Complex Project Kustvisie en vertrekt van dezelfde uitgangspunten zoals vooropgesteld in de startbeslissing van de Vlaamse Regering van 22 december 2017.

De gewijzigde invulling van Kustvisie werd voorbereid tijdens de bijeenkomsten van het bestuur op 22 april 2021 en 20 mei 2021. Aan de beleidscommissie was er een rapportering op 1 juli 2021 over de beslissing van de Vlaamse Regering en de ideeënvorming voor de verdere aanpak. Het bestuursorgaan kwam vervolgens nog bijeen op 7 juli 2021, 8 september 2021, 20 oktober 2021 en 1 december 2021. In het najaar van 2021 en het voorjaar van 2022 zijn er meerdere werkbanken. Er zijn ook overlegmomenten met de kustburgemeesters voorzien (voorjaar 2022) alsook een klankbordgroep en dit specifiek voor deelnemers die in mindere mate bij het project betrokken zijn.

CP Nieuwe sluis Zeebrugge

De Vlaamse Regering koos op 28 juni 2019 definitief voor de Visartsluis als de locatie voor de nieuwe sluis in Zeebrugge. Daarnaast is ook voorzien in een nieuwe verbindingsweg, de Nx, die het doorgaand verkeer via een tunnel onder de nieuwe sluis laat gaan.

De publicatie van het voorkeursbesluit in het Belgisch Staatsblad gebeurde op 1 oktober 2019 en activeerde tevens de beroepstermijn bij de Raad van State.

Het voorkeursbesluit omvat naast de beschrijving van de nodige infrastructuurwerken ook een actieprogramma. Dit programma inventariseert de vereiste acties en maatregelen voor de realisatie van het voorkeursalternatief. Voor de bedrijven toe is voorzien in een begeleidingstraject met het streven naar een maximale herlocalisatie van de activiteiten.

Dit voorkeursbesluit beëindigt de onderzoeksfase. De volgende processtap in het complex project is de start van de uitwerkingsfase, als voorbereiding naar de definitieve goedkeuring van het projectbesluit, dat verwacht wordt in 2022. Het projectbesluit zal de nodige vergunningen omvatten om over te kunnen gaan tot de effectieve bouw van de sluis.

Dit complex project volgt de nieuwe procesaanpak voor complexe projecten. Samen met het complex project (extracontainercapaciteit) Antwerpen zijn dit de eerste twee projecten die het proces doorlopen. Er is nog geen toetsingskader om de vooropgestelde termijnen van de processtappen in te schatten.

Samen met het nemen van het voorkeursbesluit duidde de Vlaamse Regering de gouverneur aan als trajectbegeleider om het vervolgtraject van het complex project te coördineren. Een trajectbegeleiding is maatwerk. De gouverneur staat daarbij in voor een neutrale, coördinerende en lokaal verankerde aanpak.

Op 15 april 2021 startte de gebiedscoördinator in de haven van Zeebrugge. Hij vormt er het aanspreekpunt voor verschillende projecten in Zeebrugge met een link naar de leefbaarheid en de infrastructuur in het dorp.

Tegen het voorkeursbesluit waren een aantal procedures tot vernietiging opgestart bij de Raad van State. Op 10 juni 2021 liet minister Lydia Peeters weten dat er een akkoord bereikt werd met de respectievelijke indieners van de bezwaarschriften en de focus terug volop komt te liggen op de uitwerking van het project richting projectbesluit.

De 4^e bijeenkomst van de taskforce op 17 juni 2021 kwam echter te vroeg en werd geannuleerd. Ook de taskforce van 14 juli 2021 en de participatiemomenten met buurtbewoners en bedrijvenging in september 2021 werden uitgesteld. Aanleiding tot dit uitstel was een vertraging in het studiewerk.

Ventilus

Het project Ventilus maakt het elektriciteitsnetwerk in West-Vlaanderen toekomstbestendig. Ventilus zorgt ervoor dat de elektriciteit van de nieuwe offshore windparken op onze Noordzee en ook die van andere hernieuwbare energiebronnen, zoals zonne-energie en windturbines op land, aangesloten kan worden op het Belgische elektriciteitsnet.

Elia zorgt als beheerder van het Belgische hoogspanningsnet voor de transmissie van elektriciteit en staat in voor de bouw van de nodige infrastructuur. De Vlaamse Overheid is bevoegd voor de opmaak van Gewestelijke Ruimtelijke UitvoeringsPlannen (GRUP) zoals voor het project Ventilus.

De Vlaamse Regering keurde op 29 maart 2019 de startnota van het project goed. De gouverneur zit het planbegeleidingsteam voor. Dit bestaat uit vertegenwoordigers uit de milieubewegingen, werkgeversorganisaties, landbouworganisaties en de VLM. De input van deze groep gaf mee vorm aan de startnota. Verder is de gouverneur voorzitter van de werkgroep 'lokale besturen' met als doel de inbreng van de lokale kennis te waarborgen.

Ventilus bestaat uit verschillende onderdelen. Een belangrijke component is de nieuwe luchtlijn tussen de 'Stevin-as' en het hoogspanningsstation in Avelgem. Deze luchtlijn zal uitgebaat worden op het hoogste spanningsniveau 380kV met een capaciteit van 6GW. Het exacte traject van dit onderdeel is nog niet bepaald. De startnota geeft een overzicht van mogelijke opties voor deze verbinding en ook voor de andere onderdelen van Ventilus.

Om het tracé te bepalen, kiest de Vlaamse Overheid, samen met Elia, resoluut voor een participatieve aanpak. Zo kwam de startnota tot stand in nauwe samenwerking met de provincie West-Vlaanderen en diverse stakeholders. Er waren infomarkten voor inwoners van de 25 betrokken gemeentes op 10 verschillende plaatsen in West-Vlaanderen. Ook milieu-, landbouw- en ondernemersorganisaties en de lokale besturen werden betrokken. Via de website www.ventilus.be kon iedereen mee nadenken over het toekomstige tracé.

Het openbaar onderzoek leidde tot 3.200 individuele bezwaren, 32 petitie's en 42 adviezen. Als een neutrale procesbegeleider waakte de gouverneur erover dat iedereen de kans krijgt om al zijn bezorgdheden te uiten en vragen te stellen en dat alle invalshoeken evenwaardig aan bod komen.

Een aandachtspunt hierbij is weliswaar dat participatie niet mag leiden tot “alles in vraag te blijven stellen”. Dat geeft immers een onduidelijk discussiekader. Er wordt gewaakt over een goed omlijnd participatietraject zodat er geen vals gevoel van beslissingsmacht ontstaat.

Bepaalde kenmerken van dit project staan niet ter discussie: als Elia een project moet aanleggen om de offshore-energie in West-Vlaanderen te onthalen dan wordt er over die verbinding zelf geen debat gevoerd. Na de vele inspraakreacties tijdens de publieke raadpleging van het Gewestelijk Ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) Ventilus, kondigde de Vlaamse Regering op 20 december 2019 een bijkomende tussenstap in de procedure aan. De keuze van de technologie was een vaak terugkerend thema tijdens de inspraakperiode. Het Vlaams Departement Omgeving start daarom een oefening waarin stakeholders en onafhankelijke experts samen in dialoog gaan om de technologiekeuze in alle objectiviteit te dubbelchecken. Daarnaast worden nog andere processen opgestart om een antwoord te bieden op vragen over onder meer landbouw en gezondheid. Deze bijkomende tussenstap in de procedure is beschreven in de tweede procesnota. Een scopingnota verwerkt dan de reacties en de adviezen. Het planningsproces voor deze hoogspanningsverbinding boekte in 2020 geen vooruitgang.

Na de publieke raadpleging over de startnota van het gewestelijke ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) en de dubbelcheck technologie (zomer 2020) bleven namelijk heel wat vragen onbeantwoord en groeide de weerstand. Dit mondde onder meer uit in een verzoekschrift van de burgerplatforms aan het Vlaams parlement (oktober 2020). Op 7 mei 2021 stelde Vlaams Minister Zuhal Demir Guy Vloebergh aan als onafhankelijk intendant voor het Ventilusproject (www.ventilusintendant.be).

De intendant kreeg gedurende 6 maanden te taak om in alle onafhankelijkheid en onpartijdig in overleg te treden met alle betrokken actoren en heldere antwoorden te zoeken op nog openstaande vragen. Verder wordt verwacht dat de intendant streeft naar een voorkeursvariant waarin zo veel mogelijk partijen zich kunnen vinden. De gouverneur ontmoette de intendant op 28 mei 2021 en 13 juli 2021.

Op 28 oktober 2021 presenteerde de intendant zijn conclusies. Er was een toelichting door professor dr. Dirk Adang voor het luik gezondheid en door professor dr. Dirk van Hertem voor het luik energie. De gouverneur was vertegenwoordigd op deze bijeenkomst met alle actoren die bij het Ventilusproject betrokken zijn.

De onderzoeksresultaten werden doorkruist door een mededeling van de federale regering over de uitbreiding van windparken op zee en de aanleg van een energie-eiland. De recente aankondigingen

van de federale regering om het vermogen van de windturbineparken op zee te verhogen en om een nieuwe kabel naar Denemarken aan te leggen, hebben een mogelijke impact op het Ventilus-project en zijn alternatieven. Dit roept bijkomende vragen op die met alle stakeholders besproken dienen te worden. De Vlaamse Regering besliste dan ook op 26 november 2021 om de bemiddelingsopdracht van de intendant met (maximaal) drie maanden te verlengen.